

NOTULEN van de openbare vergadering van de raad der gemeente Voorschoten, gehouden op 26 maart 2014 om 20.00 uur.

Voorzitter: de heer drs. J.M. Staatsen, burgemeester.

Griffier: de heer J. van der Does.

Aanwezige leden: mevrouw B.B.M. Bremer, de heren drs. S.W.C. van den Dool, A.A.L. Eversteijn, ing. P.T. van der Haven, mevrouw E.C. van Herk, de heren W. Koster en H.W.J. van Kuijk, mevrouw drs. M.A.M. Lamers, de heren drs. M. van der Meij, J.P. Middelburg, drs. N. Mol, L. Oosterhuis, drs. F.A.J.P. Rondagh, mr. drs. Scholten, J. Smit, J.M. Spendel, ir. F.A. Veldman en R.J.M. Zoetemelk.

Aanwezige wethouders: mevrouw drs. I.C.J. Adema-Nieuwenhuizen en de heer B. de Beer.

1. Opening en vaststelling agenda

De **voorzitter** opent de vergadering, heet de aanwezigen en de kijkers welkom en memoreert dat dit de laatste raadsvergadering van de raadsperiode 2010–2014 is.

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

2. Vaststellen raadsnotulen van 27 februari 2014

De notulen worden ongewijzigd vastgesteld.

3. Onderzoek geloofsbrieven van de nieuw gekozen en benoemde raadsleden

De **voorzitter**: De commissie voor de geloofsbrieven moet een oordeel vellen over het verloop van de verkiezingen en over de vaststelling van de uitslag en moet de geloofsbrieven van de raadsleden onderzoeken. Ik stel voor dat wij voor die commissie raadsleden vragen die niet terugkeren in de nieuwe raad, zodat er op geen enkele wijze sprake kan zijn van rolconflicten of belangenverstrengeling, want er gaat tegenwoordig niets boven integriteit. Vanuit die gedachte vraag ik de heren Spendel, Scholten en Veldman of zij deel willen uitmaken van de commissie voor het onderzoek de geloofsbrieven. Zij moeten onderling maar bevechten wie de voorzitter van de commissie is. Na afronding van het onderzoek mag de voorzitter de bevindingen terugkoppelen aan de raad. Ik constateer dat zij deze benoeming aanvaardden. Ik schors de vergadering voor het onderzoek van de geloofsbrieven.

De vergadering wordt enige tijd geschorst.

De **voorzitter**: Het woord is aan de voorzitter van de commissie voor de geloofsbrieven, de heer Scholten.

De heer **Scholten** (CDA): Voorzitter. De commissie uit de raad van de gemeente Voorschoten, in wier handen werden gesteld de geloofsbrieven en verdere bij de Kieswet gevorderde stukken van alle personen die op vrijdag 21 maart jl. zijn benoemd tot lid van de raad van de gemeente Voorschoten, rapporteert aan de raad dat zij alle bovengenoemde bescheiden heeft onderzocht en in orde bevonden. Gebleken is dat de benoemden aan alle in de Gemeentewet gestelde eisen voldoen. Voorts heeft de commissie kennisgenomen van het proces-verbaal van het Centraal Stembureau, gedateerd op 21 maart 2014, en heeft zij geconcludeerd dat er geen onregelmatigheden of geschillen zijn geconstateerd die tot een negatief oordeel van de raad zouden moeten leiden voor wat betreft het verloop van de verkiezing of vaststelling van de uitslag.

De **voorzitter**: Dank u zeer. Ik dank de commissie voor de verrichte werkzaamheden. Ik vraag de raadsleden of zij zich kunnen vinden in de conclusies die zojuist zijn verwoord door de voorzitter van de commissie. Ik constateer dat de raad daarmee instemt. Dat betekent dat de raad de gang van zaken bij de verkiezingen en de organisatie daarvan vaststelt en akkoord gaat met de goedkeuring van de geloofsbrieven. Ik dank onze medewerkers en medewerksters die de verkiezingen hebben voorbereid. Dat is een heel grote groep. Ik noem daarbij het plaatsen van de welbekende borden, dat dit jaar voor de nodige opwindings heeft gezorgd, het voorbereiden van de biljetten, de stembureaus et cetera. Het is een hele klus. Ik wil hen daar heel graag voor danken en complimenteren. Ik ben ervan overtuigd dat ik dat ook namens u mag zeggen; dat is het geval.

4. Afscheid oude raad

De **voorzitter**: Ik heb begrepen dat ook de vertrekkende raadsleden en hun fractievoorzitters vanavond het woord willen voeren. Ik wil hun daarvoor natuurlijk graag de gelegenheid geven, maar met uw welnemen wil ik ook zelf als voorzitter van de raad iets zeggen tegen de raad en tegen degenen die ons gaan verlaten.

"Wanneer men de draak in de ogen heeft gekeken, de woestijn heeft overgestoken en het bospad heeft afgelopen, is het tijd om terug te keren." Ik neem aan dat u allen begrijpt dat dit niets anders kan zijn dan een Chinese wijsheid. De raadsperiode 2010–2014 is voorbij. We nemen afscheid van een periode, van een raad en van acht raadsleden. Bij afscheid nemen past reflectie, maar afscheid is ook bijna altijd een begin. Bij een begin passen beschouwingen. Ik ben blij dat net als bij het afscheid in 2010 ook nu weer een afscheidsbundel is gemaakt dankzij bijdragen van u allemaal. De vorige bundel heette "Omzien in ...". We hebben de bundel van 2010–2014 de titel "Reflecties en beschouwingen"

gegeven. Het gaat dus niet alleen om terugkijken, maar ook om vooruitkijken. De bijdragen van de raads- en commissieleden geven in meerdere of mindere mate heel duidelijk blijk van dat terug- en vooruitkijken, maar alle bijdragen geven blijk van de grote betrokkenheid van raadsleden en burgerraadsleden: betrokkenheid bij het reilen en zeilen van Voorschoten en bij mensen, vanuit een inhoudelijke politiek-ideologische inspiratie. In een artikel in de NRC van 15 februari jl. over de raadsverkiezingen staat over raadsleden: "Belaagd, belast, slecht betaald en toch weer verkiesbaar". Ik denk dat veel raadsleden hun bestaan – want raadslid zijn is een way of life, een bestaan – als volksvertegenwoordiger zo ervaren. Daarom heb ik des te meer respect voor de inzet van u allen. Ik vind het leuk om op dit moment het eerste exemplaar van het boekje "Reflecties en beschouwingen" te overhandigen. Aan wie kan ik dat op dit moment beter doen dan aan de waarnemend voorzitter van de gemeenteraad, ook een raadslid dat vanavond afscheid neemt? Ik overhandig het boekje dus graag aan René Smittenaar. Hij staat er ook zelf in, met een mooie foto. René, het eerste exemplaar is voor jou.

(Applaus)

We hebben afgesproken dat de andere exemplaren pas na de vergadering worden uitgedeeld, want we weten hoe het gaat: als het nu direct wordt uitgedeeld, hoeven we geen toespraken meer te houden en zijn ook de andere toespraken niet meer zo zinvol. U moet dus nog even geduld hebben om te zien hoe het boekje eruitziet.

Kun je de raadsperiode 2010–2014 kenschetsen met de beelden uit mijn eerste citaat? De angst voor het gevaar van de draak, de verschrikkingen van de woestijn, het lange uitputtende bospad? Ik denk dat iedereen zijn eigen oordeel moet geven. Dat kan ook niet anders, want een woestijn is voor sommigen niet alleen een plek van verschrikking, maar ook van schoonheid en uitdagingen. Hoe dan ook, ik geef heel graag enkele impressies en beelden, mede op basis van uw aller bijdragen in de bundel "Reflecties en beschouwingen".

In de voorbij raadsperiode zijn zes van de negentien raadsleden opgestapt. Dat is 32%, een vrij aanmerkelijk percentage. Eén raadslid heeft de overstap gemaakt naar een nieuwe fractie. In de vorige periode waren er, om het zo te noemen, zes opstappers en twee overstappers. Op collegeniveau was in deze periode, net als in de vorige periode, sprake van één wijziging.

Nog een paar cijfers. In de vorige periode waren er 60 raadsvergaderingen, in de nu af te sluiten periode waren dat er 50. In de vorige periode waren er 148 commissievergaderingen en in de voorbij periode waren dat er 130. In de periode tot 2010 werden 232 moties en amendementen ingediend; in de afgelopen periode waren dat er 245, bijna vijf keer week. In de vorige periode waren er 116 schriftelijke vragen; in de periode 2010–2014 waren dat er 108, dus 8 minder. In de vorige periode werden 371 inhoudelijke agendapunten besproken en in de nu af te sluiten periode 360. Het aantal sprekers wordt pas geturfd sinds de afgelopen periode en kan dus niet worden vergeleken met de eerdere periode, maar het

waren er 200. Dat zijn er ongeveer vier per week; dat geeft wel een beetje blijk van een bruisende democratie.

U kunt zelf de conclusies trekken: het aantal vergaderingen is afgenomen, evenals het aantal agendapunten en het aantal schriftelijke vragen, maar er waren meer moties en amendementen. Ik weet niet of deze beperkte verschillen staan voor minder politieke drukte. Politieke drukte en ook het functioneren van de raad krijgen in de verschillende bijdragen van de raadsleden veel aandacht. Dat gold eigenlijk ook al voor het afscheidsboekje voor de periode 2006–2010. Het beeld blijft toch een beetje dat vergaderingen te lang duren, onvoldoende doelmatig zijn en bruisender moeten worden, dat raadsleden meer buiten dan binnen actief moeten zijn en dat het politieke debat meer om inhoud dan om processen en procedures moet gaan. De kaderstellende functie moet worden aangezet. Bijna een vast "jeukpunt" is dat de termijnagenda betrouwbarder moet worden. Die beelden komen ook nu vrij breed naar voren.

Ik denk dat de raad en de raadsleden worstelen met hun rol. Zij ervaren ook permanent dilemma's. Is dat van alle tijden? Wordt het erger of wordt het minder erg? Je zou kunnen vermoeden dat door de toenemende inhoudelijke complexiteit de raadsleden soms meer neigen naar opmerkingen over processen, procedures, details en uitvoering. Dat is overzichtelijker, omdat de inhoud vaak heel lastig is. Als dat zo is, is dat een aandachtspunt, want de gemeente krijgt er taken bij op het gebied van jeugd, werk en zorg. Dat zijn complexe taken. Dat betekent dat raadsleden op een zeker abstractieniveau naar die onderwerpen kijken, kaderstellend bezig zijn en niet te veel de diepte in duiken, want dat zou verlamdend kunnen werken. Daarbij speelt natuurlijk ook een rol dat wij in Voorschoten veeleisende en competente burgers hebben. Dat geeft druk op raadsleden die moeten voldoen aan die verwachtingen. Nogmaals: daar ligt volgens mij duidelijk een dilemma bij u. Daarom is het, misschien meer dan ooit, van groot belang om voor de komende raadsperiode te komen tot een heldere, duidelijke sturings- of besturingsfilosofie. Dat is volgens mij van essentieel belang. Wat mij betreft, beginnen we daaraan aan het begin van de nieuwe periode, investeren we daarin en voeren we dit ook concreet uit. Ik zou heel graag zien dat de nieuwe fractievoorzitters aan het begin van deze periode daarvoor het initiatief nemen. Ik leg die uitdaging heel graag bij u neer. Ik weet nog niet wie ik daarbij als nieuwe fractievoorzitters mag aankijken, maar ik leg die uitdaging heel graag bij u neer.

Ik heb nog een ander beeld uit de bijdragen en ook uit meer algemene waarnemingen. De raadsperiode 2010–2014 kende een lastige start. De nieuwe coalitie van ONS Voorschoten en de VVD was de oppositie van de vorige periode en de oude coalitie van het CDA, de PvdA en GroenLinks werd de nieuwe oppositie. In veel bijdragen wordt erop gewezen dat er in het begin een wat harde en scherpe sfeer in de raad was. Daarnaast kunnen we constateren dat de gang van zaken bij de besluitvorming over het voorstel tot ambtelijke samenwerking tussen Voorschoten en Wassenaar en over de wijziging in het waarnemend voorzitterschap van de raad heel duidelijk van invloed is geweest op de sfeer en de verhoudingen in de raad. Daar hoeven we geen doekjes om te winden; zo was dat. In de bijdragen wordt echter ook

uitdrukkelijk gesteld dat de verhoudingen nadien sterk zijn verbeterd en dat de raad deze periode met een heel goed gevoel afsluit. Je zou kunnen zeggen dat de periode 2010–2014 twee gezichten kende. Ik hoop dat we in de nieuwe raadsperiode de huidige positieve lijn kunnen vasthouden en doortrekken.

Meer inhoudelijk komen in de bijdragen een aantal punten naar voren ten aanzien van inhoudelijke resultaten. Het wekt geen verbazing dat het historische besluit van de afgelopen raadsperiode natuurlijk het besluit over de RijnlandRoute was: geen weg door, maar een weg onder Voorschoten. Het is goed om op dit moment nog eens heel nadrukkelijk te zeggen dat dat besluit een toonbeeld was van de echte kracht van Voorschoten: samenwerking, burgerparticipatie, vrijwilligers, lobbykracht en doorzettingsvermogen. Met z'n allen hebben we dat resultaat bereikt. Maar er was natuurlijk meer. Ik noem slechts enkele zaken, bijvoorbeeld de scholenbouw. Succes heeft vele vaders; dat geldt ook voor de scholenbouw, maar we kunnen vaststellen dat in de afgelopen periode enkele nieuwe scholen tot stand zijn gekomen waar we heel trots op mogen zijn. Ik noem ook de voorbereiding van de decentralisaties op het gebied van jeugd, zorg en werk, de totstandkoming van de Werkorganisatie Duivenvoorde en op het sociale domein de samenwerking tussen Voorschoten, Wassenaar en Leidschendam–Voorburg. Heel belangrijk was ook de sanering van de grondexploitaties. Wij hebben in deze gemeente een solide grondexploitatie. Ik denk dat heel veel andere gemeenten daar met een zekere jalousie naar kijken. De financiële positie van Voorschoten is nadrukkelijk verbeterd. Heel bijzonder was ook de ontwikkeling van de Duivenvoordecorridor en Haagwijk. Het gaat goed met Haagwijk; er zijn diverse kavels verkocht. Dat is een uitstekende ontwikkeling. Ik mag natuurlijk ook de Dobbewijk niet onvermeld laten; ik was er vanavond nog even. Je kunt er bijna niet meer uit de voeten, want er wordt gewerkt aan nieuwe wegen en aan duikers onder de wegen. De Dobbewijk is nu echt heel concreet in uitvoering. Daarnaast mag het de raad van 2010 tot 2014 tot eer strekken dat Voorschoten in die periode de beste woongemeente was van Zuid-Holland en de negende woongemeente van Nederland. Ik denk dat ik ons allen het beste ertoe kan oproepen om die kwaliteit van Voorschoten met elkaar ook in de komende periode van 2014 tot 2018 vast te houden.

In het begin had ik het over een draak, een woestijn en een bospad. Is er sprake van gevaren en bedreigingen of is er sprake van kansen of van sterker worden? En is het wel of/of? Is het misschien toch en–en? Ik denk dat het en–en is. Misschien zijn er gevaren en bedreigingen, maar er zijn ook kansen en mogelijkheden om sterker te worden. Ik denk dat deze raad kan terugkeren en terugtreden, want deze raadsperiode was rijk qua resultaat en vol leervermogen.

Dat waren enkele algemene opmerkingen, ook op basis van uw bijdragen. Nu komen wij bij het afscheid van raadsleden. Vanavond gaan er acht raadsleden weg. Ik heb al gememoreerd dat ook eerder in deze periode raadsleden zijn vertrokken. Daar waren twee raadsleden bij die in de periode daarvoor wethouder waren. Mevrouw Tjalma – goed dat u er bent – is na haar wethouderschap doorgedaan als raadslid. Dat gold ook voor de heer Van Dunné, die ik

nu niet zie. Op een gegeven ogenblik hebben zij allebei de conclusie getrokken dat zij wilden stoppen met het raadswerk. Je ziet wel vaker dat de overgang van wethouderschap naar raadslidmaatschap niet altijd extreem makkelijk is. Het klinkt misschien raar, maar je kunt soms ook te veel weten en daar kun je soms een klein beetje last van hebben. Aan de andere kant is het raadslidmaatschap als overloop misschien best nuttig geweest, maar beiden hebben op een gegeven moment besloten om afscheid te nemen van de raad. Daarnaast hebben wij afscheid moeten nemen van de heer Jongste, fractievoorzitter van ONS Voorschoten, Joost van Hoek, van dezelfde fractie, en de heer Van Rixtel van GroenLinks. Met name voor hen gold wat misschien voor u allemaal geldt, namelijk een te grote spanning tussen de tijdsinzet voor de gemeenteraad, privéleven, werk, baan en gezin. De een kan dat makkelijker managen dan de ander. Dat hangt bijvoorbeeld af van de vraag of je qua baan in een lastige situatie zit. Deze drie raadsleden hebben volgens mij afscheid genomen vanwege die spanning qua tijd. Ook de heer Van Herk heeft afscheid genomen van de raad. Hij is heel lang raadslid geweest. Het was te voorzien dat hij op een gegeven moment zou zeggen dat het goed was geweest, dat hij zijn aandeel had geleverd en dat hij bijna een soort familiale opvolging veilig had gesteld. Waarom zou je dan nog doorgaan? Hoe dan ook, ook de heer Van Herk heeft afscheid genomen.

Dat waren de raadsleden die gedurende de periode al vertrokken zijn. Nu kom ik bij degenen die vanavond weggaan, maar eerst wil ik het thuisfront noemen. Het is namelijk vaak een beetje een verplicht nummer dat aan het eind ook het thuisfront wordt bedankt, al dan niet met bloemen en kussen, omdat het thuisfront het raadslidmaatschap mogelijk heeft gemaakt. Ik wil daarmee beginnen, want dit geldt voor iedereen die vanavond weggaat maar eigenlijk ook voor degenen die doorgaan. Je kunt dit werk niet doen als je geen thuisfront hebt dat het werk steunt en belangrijk vindt en dat je stimuleert. Je komt 's avonds laat thuis en kunt niet direct slapen, drinkt nog even een glaasje en maakt nog even een praatje. Dat geldt doordeweeks en in de weekends. Je moet naar sport-, cultuur- en zangbijeenkomsten en naar andere bijeenkomsten toe. Het raadslidmaatschap trekt een heel zware wissel. Nogmaals: als je geen positief thuisfront hebt, is dit bijna onmogelijk. Dus heel veel dank daarvoor! Zonder zo'n thuisfront kan het niet. Wanneer ik straks vertrekkende raadsleden bloemen geef, zijn die bloemen met name voor het thuisfront. De raadsleden krijgen straks wel cadeautjes, maar de bloemen zijn dus niet voor hen bestemd, maar voor het thuisfront.

Ik wil ook ons ambtelijk apparaat, dat ook best een heftige periode heeft gehad, nadrukkelijk bedanken. Er werd gewerkt terwijl gelijktijdig de Werkorganisatie Duivenvoorde werd voorbereid. Er werd dus eigenlijk op twee fronten gewerkt. Ik heb heel veel respect voor hoe dat gegaan is. Ik denk dat wij allemaal of zeer velen van ons echt het gevoel hebben dat wij sterker, beter en goedkoper zijn geworden door de Werkorganisatie Duivenvoorde. Dus heel veel dank aan de gemeentesecretaris en aan de andere ambtenaren en managementleden die zich daarvoor hebben ingespannen. Ik dank ook onze bodes, die altijd heel veel werk aan de vergaderingen hebben. Ik wil ook zeker de griffie noemen. De mate waarin een gemeenteraad successen kan behalen en resultaten kan boeken, hangt zeer sterk af van het functioneren van de griffie. Ook de griffie heeft de afgelopen periode af en toe best even

zwaar weer en hoge golven gehad, maar ook dat is goed opgelost. Een woord van dank aan de griffie is dus op zijn plaats. Hans en de vrouwen, zeer bedankt!

Ik ga nu over tot de persoonlijker woorden. Ik zal beginnen met degene die het kortst lid was van de raad. Dat is de heer Van Kuijk, de heer Hans van Kuijk, raadslid van mei 2013 tot heden, dus ongeveer een jaar. U was al sinds 2010 lid van de commissie Mens en Samenleving, want voordat u raadslid werd, zat u al in een soort aanvliegroute als burgerraadslid. U bent heel actief in het dorp: u bent erelid van de ANBO en u bent jarenlang bestuurslid van de ANBO geweest. U was redacteur van het Senioren Magazine en secretaris van de Stichting Podium Jong Professionals Jazz. U bent in het dorp dus een actieve man. Volgens mij opereerde u meer en misschien ook liever vanuit de achtergrond dan in het felle licht van de schijnwerpers. U bent iemand met heel veel kennis en ervaring. Ik heb gelezen dat u als raadslid heel nadrukkelijk een spreekbuis wilde zijn voor de 55+-inwoners van deze gemeente, die u heel graag nadrukkelijk wilde vertegenwoordigen. U bent altijd heel trouw aanwezig geweest. Dat waarderen we zeer, ook omdat in de afgelopen periode in uw leven ingrijpende gebeurtenissen hebben plaatsgevonden voor uzelf en voor uw vrouw. Wij waarderen het des te meer dat u gefunctioneerd hebt zoals u hebt gefunctioneerd. Ik wil u daar graag zeer voor danken en ik wil u daar ook een cadeautje voor aanbieden. Het traditionele cadeau was de fantastische oorkonde met de paarden, maar op een gegeven moment is daar een zeker gemurmel over ontstaan. De complimenten gaan naar de heer Scholten, die op een gegeven moment met de van hem bekende hardheid en kracht heeft gezegd dat we daar echt iets aan moesten doen en dat het zo niet kon doorgaan. Dat heeft ertoe geleid dat alle vertrekkende raadsleden nog die prachtige oogverblindende oorkonde krijgen, maar dat wij alle vertrekkers ook hebben gevraagd welk afscheidscadeau zij graag zouden willen hebben. Dat doen wij dus met dank aan de heer Scholten. Mijnheer Van Kuijk, wilt u naar voren komen? Dan kan ik u de oorkonde uitreiken. U wilde graag de wijnkaraf en u krijgt bloemen voor degenen die u ondersteunen in uw raadswork.

(Applaus)

Het volgende vertrekkende raadslid is de heer Veldman, Fred Veldman, van ONS Voorschoten. Hij is vier jaar raadslid geweest, van maart 2010 tot heden. Hij is lid geweest van de commissie Mens en Samenleving, waar ook hij al eerder mee is begonnen. Hieruit blijkt weer dat burgerraadslid zijn een uitstekende aanvliegroute is om raadslid te worden. In de voorbije periode is hij ook plaatsvervangend commissievoorzitter geweest. Fred, ik vind het lastig om iets over jou te zeggen, want ik heb van jou altijd bepaalde beelden. Mijn eerste beeld van Fred was bij Voorschoten '97. Ik zou bijna zeggen: het krachtige en prachtige lijf, zwaar transpirerend na een wedstrijd, met een plateau halve liter tjes bier in de hand. Dat beeld heeft zich op mijn netvlies vastgezet, Fred. Daar kom ik eigenlijk niet meer los van. Ik raak het niet kwijt; sorry!

In jouw bijdrage aan het boekje heb je geschreven dat jij bij de verkiezingen op de zevende plaats stond en dat je dacht dat dat een veilige plaats was omdat je daarmee niet in de raad

zou komen. Het is heel bijzonder dat iemand op een lijst staat en eigenlijk bijna betreurt dat hij wordt gekozen, want hij dacht zo laag op de lijst te staan dat dat niet zou gebeuren. Het is dus best ingewikkeld om jou toe te spreken. Maar goed, ik zal een poging doen.

Zo groot en zo sterk als je bent, zo spreek jij ook en zo manifesteer jij je ook. Je bent heel indringend aanwezig. Je bent docent wiskunde. Je zou dus denken dat het met spreken hartstikke goed gaat in de raad en in commissies, maar je moest toch een beetje op stoom komen. Bij een docent wiskunde wordt een ander beroep op je verbale vaardigheden gedaan, want dan ben met je met een krijtje op het bord bezig met formules. Misschien lag het daaraan, maar in het begin moest je soms even tasten en zoeken. Op een gegeven moment stond je er echt. Kijkend naar de ontwikkeling die je als raadslid hebt doorgemaakt, kom je bijna voor een Oscar in aanmerking. Dat viel dus op.

Ik vind het heel bijzonder dat jij echt iets met mensen hebt. Je bent warm en betrokken. Het is dus geen wonder dat je heel sterk hebt geïnvesteerd in de zorgportefeuille. Je bent ook iemand zonder dubbele agenda. Je speelt dus geen dubbelspel en je bent rechttoe rechtaan. Je bent bereid om te luisteren en je te laten overtuigen. Over het algemeen is de kortste verbinding tussen twee punten een rechte lijn. U weet dat dat in de politiek meestal niet geldt, maar voor Fred wel. Dat werkt eigenlijk best lekker, moet ik zeggen.

Fred, jij hebt zelf gezegd dat je wilde stoppen, ook gelet op de al genoemde spanning qua tijd en aandacht. Je had naast het raadswerk je school en je gehoor. Je hebt de conclusie getrokken dat die combinatie je te veel werd, maar je hebt ook gezegd dat je over vier jaar eigenlijk wel terug wilt komen. Wat mij betreft, ben je over vier jaar van harte welkom. Het klinkt misschien een beetje raar, maar wat mij betreft is Fred gewoon een heerlijke man. Ook jij krijgt die prachtige oogverblindende oorkonde; ik zal dat vanaf nu niet meer zeggen. Ik had eigenlijk verwacht dat jij zou gaan voor een set bierpullen, maar je krijgt de wijnkaraf. Je krijgt ook bloemen voor degenen die jou de afgelopen tijd hebben geassisteerd om dit werk mogelijk te maken.

(Applaus)

We komen bij de heer Oosterhuis, Lex Oosterhuis. Lex, ik denk dat jij het best leuk had gevonden om nog een tijdje door te gaan als raadslid, maar verkiezingen zijn verkiezingen en beslissen soms anders dan wij zouden willen. Jij bent in totaal 5,5 jaar raadslid geweest. Eigenlijk gaat het dus om twee perioden: van september 2008 tot maart 2010 en van mei 2010 tot maart 2014. Je bent lid geweest van de commissie Mens en Samenleving en van de commissie Burger en Bestuur. Je was een soort spin met heel veel pootjes, want je was op heel veel terreinen actief. Je was betrokken bij de Rekenkamercommissie en bij de selectie van leden daarvan, je was lid van de Werkgroep Sportvoorzieningen voor de Leidse regio en je hield je met heel veel onderwerpen bezig.

Bij het kwalificeren van jou komen termen naar voren zoals "verstandig", "weloverwogen", "vasthoudend" en "afpraak is afspraak", maar ook "breedvoerig". Ook als je het met een voorstel eens was, ging je daar toch royaal op in. Dan las je soms eerst nog even het voorstel voor en dan zei je vervolgens, na enige tijd, dat je het daarmee eens was. Soms gaf dat, volgens mij ook in de raad, het gevoel van: nu even tempo maken. Ik vond het echter ook heel bijzonder dat je, ook al zag je de lichaamstaal van anderen, heel rustig bleef en gewoon doorging. Dan dacht je: ze kunnen we wat; ik heb mijn verhaal voorbereid en ik zal het vertellen ook. Volgens mij is dat een compliment waard.

Lex, je was zeer betrokken bij het raadswerk. Ik las in jouw bijdrage dat de raad misschien meer aandacht moet hebben voor de controlerende functie; dat vind ik een goed punt. We praten vaak over volksvertegenwoordiging en kaderstelling. Jij hebt gezegd dat met name op het punt van de nieuwe taken op het gebied van jeugd, zorg en werk de controlerende functie van de raad van groot belang is.

Je hebt heel veel gevoel voor correctheid en goede procedures. Je hebt juridische feeling. Ik heb ook opgeschreven dat je perfectionistisch bent. Dat kan goed zijn. Als het woordje "te" ervoor staat, kan het ook wel lastig zijn, maar ik vind het heel positief dat jij heel gedegen en perfectionistisch je werk deed. Je bent ook iemand die zeer kordate en ingrijpende uitspraken doet. Meestal heb je even zetjes van anderen nodig en meestal moet je ook een beetje in het nauw gedrongen zijn, want anders lukt het niet. Als er een ambiance is met een felle discussie en met druk, denk ik weleens: Lex, wat zeg je nou? Om eens iets te noemen: we hadden een paar maanden geleden in de raad een discussie over een leisure center met speelautomaten; ik weet niet meer wie het vroeg, maar uiteindelijk zei Lex dat hij best voorstander is van een bordeel in Voorschoten. Van wat langer geleden herinner ik me een discussie over bestuurlijke samenwerking. Dan is Lex heel consistent, zelfs in die zin dat hij zegt dat we dan maar moeten gaan fuseren met Wassenaar. Ik herinner me dat we die discussie voerden in de brandweerkazerne. Daar zijn volgens mij wel meer bijzondere uitspraken gedaan, maar ook deze uitspraak valt volgens mij in die categorie.

Lex, zeer bedankt. Het is jammer dat het zo gaat, maar het is in het leven nu eenmaal zo. Heel veel dank en ik geef ook jou graag de oorkonde. Eigenlijk is het een oorkonde van niets, maar je krijgt hem toch. Jij wilde niet een kleine vaas, maar een grote vaas. Je krijgt dus een grote vaas en de bloemen.

(Applaus)

Walraven Koster, jij bent in deze gemeente zes jaar raadslid geweest: van maart 2006 tot 2010 en van maart 2012 tot maart 2014. O, moet dat juli 2012 zijn? Als ik lieg, lieg ik in permissie. Het was in ieder geval heel lang. Je bent lid geweest van de commissie WRG, de commissie Burger en Bestuur en de commissie ARZ; volgens mij was dat de commissie Regiozaken, waar jij zelfs voorzitter van bent geweest. Je was dus actief in de gemeenteraad. Jij hebt een bijdrage geschreven voor de prachtige bundel. Een citaat uit jouw bijdrage:

"Hevig, breed, confronterend, heerlijk; het raadslidmaatschap is een fantastische rotklus". Dat is jouw aanduiding van het raadslidmaatschap. Ook jij bent iemand met een grote inzet. Als ik me afvraag wat jouw biotoop is – de achtergrond of de voorgrond, optreden in klein verband of in groot verband – denk ik dat je misschien wat meer op je plek bent in een kleinere setting, maar je was in de raad altijd heel duidelijk aanwezig. Soms moest er wel een beetje opgelet worden om jouw redenatielijn te volgen. Dat betekende ook dat er scherper werd geluisterd en beter op de discussie werd gelet. Dat heeft dus ook zijn voordelen gehad. Je was nadrukkelijk scherp en volhardend. Ik herinner mij een discussie over de wijziging van de APV. Volgens mij wist jij meer van artikelen en het lezen van artikelen dan ik. Dat is natuurlijk wel heel erg grijs, maar het was wel zo. Je hebt ook een exacte inslag en gaat uit van het cijfermateriaal, een beetje zoals Fred. Je bent heel principieel en bevlogen. Een andere observatie – niet alleen van mijzelf – is dat we je al die jaren eigenlijk nooit anders hebben gezien dan in dezelfde bruine trui en in dezelfde broek, ook vanavond. Ik heb mijzelf weleens afgevraagd of het allemaal verschillende exemplaren van dezelfde kleur zijn. Zo niet en als je dus maar één stel hebt, was je die kleren dan voldoende regelmatig? Het was echt heel opvallend dat je ook in je kledij zo ongelooflijk consistent was.

Ik zei al dat je in de raad actief was. Bij raadsuitjes zorgde jij voor foto's. Ik wil ook memoreren dat je de afgelopen periode behoorlijk ziek bent geweest. Ik heb heel veel respect voor de manier waarop je daarvan hersteld bent en heel gauw weer in ons midden bent gekomen. Ik kan mij eigenlijk niet voorstellen dat jij niet actief zult blijven. Ik weet niet of je doorgaat als burgerraadslid, maar ik neem aan dat je in ieder geval lid blijft van GroenLinks; ik zie dat dat het geval is. Ik ben heel benieuwd, Walraven, waar we jou nog tegenkomen, maar heel veel dank. Ik ben ervan overtuigd dat je heel actief blijft. Ik geef jou heel graag de oorkonde. Net als voor Lex is jouw oorkonde ingelijst, want jullie hebben de oorkonde al eerder gekregen. Jullie krijgen de oorkonde dus eigenlijk twee keer, maar het is één exemplaar. Jij wilde graag de grote vaas en je krijgt natuurlijk ook de bloemen.

(Applaus)

Voor het volgende vertrekkende raadslid begin ik met enkele woorden: "Zomerplaag", "Hazenlip", "Cupido", "Evenblij" en "Kostverloren". Ik denk dat er nu wel vermoed wordt over wie dit gaat. Het gaat om Jan Spendel. Jan, jij bent heel bekend als iemand die alles weet van achternamen, zoals "Bakker" en "Molenaar". Volgens mij heb jij daar zeven boeken over geschreven. Als je jouw naam googelt, komt bijna de hele wereld je huiskamer binnen. Je hebt ook een boekje geschreven over heel bijzondere eigennamen. Ik moet zeggen dat ik zelden iemand ben tegengekomen die "Cupido" heette, maar ook "Zomerplaag" en "Hazenlip" zijn zeer bijzondere namen. Maar goed, dit gaat dus over Jan.

Zevenenhalf jaar ben jij raadslid geweest, ook verdeeld over twee perioden. Je bent eigenlijk in alle commissies actief geweest, de commissie Regiozaken, M&S en Burger en Bestuur. Je was dus een politieke generalist, maar ook vanuit jouw werk bij het UWV voor de 55+–

doelgroep was heel duidelijk dat jij bijzondere interesse had voor zorg, werk en welzijn. Dat sloot dus heel mooi bij elkaar aan.

Wanneer jij in de raad ging spreken – dat deed je nogal eens; dat heb je als je fractie niet extreem groot is, want in een fractie van twee personen spreek je vaker als in een fractie van zeven personen; dat is altijd het grote voordeel van een kleine fractie – ging jij hier staan, keek je rond en begon je met: "raad". Dat kwam er met een massieve donkerbruine stem uit. Dat was altijd een enigszins verrassende opening. In jouw bijdrage aan het boekje heb jij ook aangegeven – dat wist ik ook wel – dat jij de eerste spreker was vanaf het kathedr. Spreken vanaf het kathedr. is een soort metafoor of symbool voor het dualisme. Als je allemaal aan tafel zit en als het college daar ook nog bij zit, lijkt het alsof het allemaal weer monistisch is. Het is dus een duidelijke verbeelding van het dualisme. Jij was de eerste en daar ben je razend trots op.

In jouw bijdrage aan het boekje heb je het ook over een "constructieve oppositie". Er kan sprake zijn van een "destructieve oppositie" of van een "constructieve oppositie". Jij hebt gezegd: als je het op die manier doet, heb je als oppositie best wel invloed en effect, bijvoorbeeld op het punt van de Wmo. De gedachte "vrijwilligers waar dat kan en professionals waar dat moet" heeft in de raad weerklank gevonden en is ook uitgevoerd.

Ook jouw uitlatingen over het raadssprekkuur zijn markant. Ik moet dat van de griffier een heel goede uitvinding vinden, maar laat ik het zo formuleren: daar wordt gedifferentieerd over gedacht; dat is tussen Hans en mij altijd een gesprekspunt dat het gesprek een beetje verkoelt. Jan, jij had er moeite mee dat je tijdens het raadssprekkuur niet als politicus kon functioneren en geen politiek kon bedrijven. Als je dat wilde doen, zei volgens mij René Zoetemelk dat dat niet mocht, omdat er objectief en onafhankelijk moest worden geluisterd en omdat het raadssprekkuur niet bedoeld is voor een politiek debat. Jij zei: als je als politicus optreedt en niet politiek bezig mag zijn, ben je net als een vis zonder water en als een zanger zonder toehoorders. Dat vond ik een mooie typering. Ik had hier eerst nog staan dat jij had gezegd dat we daarmee zouden moeten stoppen, maar dat durf ik niet uit te spreken. Dat moeten anderen maar bekijken. Dit tekent jouw politieke inslag. Politiek zit in jouw genen; je bent echt iemand die vanuit de politiek opereert. Het is een leuke combinatie dat je desondanks altijd heel gerelaxt bent en heel nadrukkelijk een bindende persoonlijkheid bent. Om de heer Middelburg, die ik wat zorgelijk zie kijken, nog wat ruimte te laten voor zijn toespraak, zal ik daar niet meer over zeggen.

Jan, als jij in de raad staat, staat daar echt iemand: vierkant, met een donkere stem de vergadering bespelend. Zo was jij en zo ben jij. Heel veel dank daarvoor. Volgens mij was het ook jouw eigen beslissing om te stoppen. Ik weet niet of je nog op de een of andere wijze in ons politiek domein actief blijft. Dat zien we nog wel. In ieder geval heel veel dank. Blijf schrijven en het allerbeste voor jou. Ik weet niet of je van de blauwe knoop bent, maar je wilde graag een grote vaas.

(Applaus)

Ik kom bij de heer Scholten, Herman Scholten. Herman, het was jouw eigen keuze om te stoppen als raadslid. Ik weet niet of je dat hebt gemotiveerd met het argument van verjonging, maar dat kan bijna niet, want je bent zo jong. Daar geloof ik dus niet in. Misschien heb je zelf gedacht dat je het nu acht jaar hebt gedaan en vroeg je je af wat de toegevoegde waarde zou zijn als je zou opteren voor een nieuwe periode. Dat zou een overweging kunnen zijn geweest, maar hoe dan ook, jij gaat stoppen. Ook jij hebt als raadslid alle commissies doorgewandeld: M&S, WRG en Burger en Bestuur. Je bent plaatsvervangend commissievoorzitter geweest. Sinds enige tijd ben je ook lid van het algemeen bestuur van Holland Rijnland. Ik bedankte zojuist de griffie. Jij bent eigenlijk de baas van Hans en de zijnen, want jij bent voorzitter van de werkgeverscommissie. Je hebt dat in een lastige periode overgenomen van Peter Jongste. Ik complimenteer je voor de wijze waarop je dat hebt gedaan. We hadden een redelijk netelige problematiek en die is keurig opgelost. Ik denk dat jouw rol en jouw sturing daarbij van groot belang zijn geweest. Heel veel dank daarvoor; dat heb je uitstekend gedaan.

Voor zover de raad nog tijd overlaat, ben je actief bij Binnenlandse Zaken. Ik heb gezien dat je daar hoofd Democratie en Burgerschap bent, maar ik heb hier ook staan dat je hoofd Ontwikkeling Bestuurlijke Organisatie bent. Dat is natuurlijk een hartstikke mooie linking pin. Je bent op een bepaald theoretisch abstractieniveau actief op het departement en je bent raadslid. Die wisselwerking tussen theorie en praktijk is heel plezierig. Dat kan ik als geen ander beoordelen, want ik heb zelf ook bij Binnenlandse Zaken gewerkt en in die tijd was ik ook raadslid. Ook ik heb de synergie van die beide zaken dus heel goed ervaren. Dit betekent dat jij bijna per definitie een grote deskundigheid had. Je wist waarover je het had. Je hebt een krachtig en heftig analytisch vermogen. Dat blijkt ook in het kader van Holland Rijnland. Je hebt dat niet eens zo lang gedaan, maar toen je in het AB van Holland Rijnland kwam, heb je daar een soort doorbraak meegemaakt. Je hebt daar vaak het woord kunnen en mogen voeren, met name over de toekomst van Holland Rijnland en de aanpak van #Kracht15. Ik moet trouwens zeggen dat dit eigenlijk steeds voor Voorschoten heeft gegolden, want ook Hester Tjalma en Helma Neppérus zaten in dat AB; volgens mij werden zij "de dames Tjalma Neppérus" genoemd. Voorschoten heeft altijd een zeer sterke rol gehad op het punt van regionaal bestuur en Holland Rijnland. Die lijn heb jij zonder meer doorgetrokken. Binnen korte tijd was jij echt gezaghebbend in het algemeen bestuur. Je kunt eigenlijk zeggen dat bestuur, lokaal bestuur en politiek in jouw bloed zitten.

Ik heb nu veel positieve dingen gezegd, maar je kon soms ook een zekere mate van knorrigheid hebben; of dat kwam zo over. Een absoluut hoogtepunt in die zin was dat je op een bepaald moment een cadeau, een paraplu, doormidden hebt gebroken. Ik ga daar verder niet op in. Soms was je volgens sommigen dus wat knorrig, maar je richtte je in ieder geval op de inhoud. Je kon soms ook best wat strak zijn. Een voordeel was dan dat je dat bij jou goed kon zien. Als jij geïrriteerd was, zag je dat. In een debat is het soms heel handig als je

als politieke tegenstander of deelnemer aan de discussie een beetje wordt geholpen met de lichaamstaal van iemand anders. Ik moet zeggen dat ik dat bij jou altijd heel plezierig vond.

Je komt over als zijnde in control. Ik denk ook dat je in control bent, maar daarnaast ben je ook in staat om op bepaalde momenten je emotie te tonen. Ik denk dat die combinatie van in control zijn en van emotie tonen een heel krachtige combinatie is. Ik heb ook naar jou gegoogeld en ik heb een paar trefwoorden gevonden: "kerk", "fiets", "lezen" en "voetbal". Ik bedoel: kijken naar voetbal; natuurlijk niet actief voetballen. Een punt dat ook heel typerend is voor Voorschoten, is dat jij ongelooflijk veel belang hecht aan vrijwilligers en mantelzorgers, het cement van de Voorschotense samenleving. Daar heb je je ook steeds voor ingezet.

Ik heb hier ook staan dat de cadeaukeuze een idee van jou was, maar dat wierookvat heeft al gezwaaid. Ik ga nu dus direct naar de cadeaus. Herman, ook jij krijgt toch – dat wil ik tegen jou wel zeggen – die prachtige oogverblindende oorkonde, de wijnkaraf en bloemen.

(Applaus)

We komen nu bij degenen die al heel lang in de raad zitten, te beginnen met René Smittenaar. Ik denk dat ook jij de ambitie hebt gehad om nog even door te gaan, maar ook voor jou geldt dat we dat niet allemaal zelf in de hand hebben en dat we rekening hebben te houden met verkiezingsuitslagen. Het is dus niet anders. Jij stond op de zesde plaats van de kandidatenlijst. Je weet maar nooit hoe dingen in het leven gaan; misschien komt er in de komende periode, om welke reden dan ook, toch nog een plaats in de fractie vrij, maar nu is het moment van afscheid aangebroken. Jij bent ongeveer dertien jaar raadslid geweest: van juli 2001 tot maart 2014. ik vind het heel bijzonder dat jij het enige raadslid bent dat nog als monistisch raadslid heeft gefunctioneerd. O, er zijn er nog twee? Ik vind het heel bijzonder dat jij een van de drie raadsleden bent die nog monistisch raadslid zijn geweest. Jij hebt de gang gemaakt door ongeveer alle raadscommissies: Regiozaken, WRG, M&S en Burger en Bestuur. Je bent ook voorzitter geweest van de commissie Burger en Bestuur, plaatsvervangend lid van het Samenwerkingsorgaan Leidse Regio en plaatsvervangend en waarnemend raadsvoorzitter. Dat is een indrukwekkende reeks activiteiten in het kader van de gemeenteraad. Je bent natuurlijk ook heel actief in het dorp. Je was directeur van de Nutsschool, een excellente school in deze gemeente. Dat heb je heel lang en heel goed gedaan. Het is logisch dat in de raad jouw hart lag bij onderwijs en bij voorzieningen. Jouw voorzitterschap in deze raadsperiode was heel markant. Het was niet altijd makkelijk om voorzitter te zijn, maar dat ervaar ik zelf ook weleens. Het is heel fijn dat je dat hebt willen doen. Mede lettend op jouw gezondheidssituatie, verdient het heel veel respect dat je die verantwoordelijkheid op je hebt willen nemen.

Je was heel plezierig in de samenwerking en je was in de gemeenteraad van Voorschoten een heel stabiele factor. Ik vind het leuk dat je jouw bijdrage aan de bundel "Reflecties en beschouwingen" eindigt met een opmerking over de verdraagzaamheid, het geduld en de

goede sfeer in de raad. Je geeft daarbij aan: "Het was meestal een heel plezierige tijd". Die woorden doen ons allen goed en worden ook door allen herkend. Het is heel plezierig dat we op die manier afscheid kunnen nemen. Heel erg bedankt. Ik geef jou graag de oorkonde, de grote vaas en de bloemen.

(Applaus)

Ik kom bij het laatste vertrekkende raadslid, de heer Rondagh, Ferry Rondagh. Ferry, jij hebt zelf besloten om te stoppen. Je hebt gezegd dat je het nu twaalf jaar hebt gedaan, dat het mooi is geweest en dat het tijd is voor andere dingen. Je bent lid geweest van alle commissies: Regiozaken, WRC, M&S en B&B. Je bent ook actief geweest in de Leidse regio als plaatsvervangend lid van het AB van Holland Rijnland. Je hebt in de raad dus bijna alles gedaan wat je kunt doen.

Ik herinner mij ons eerste contact nog goed. Dat was in een gesprek met de vertrouwenscommissie voor een waarnemend burgemeester in 2006. Het was heel leuk en plezierig. Jij was daarbij heel markant aanwezig. Al heel snel bleek dat wij een goede vriend deelden en dat jij ook een heel nadrukkelijke provincieachtergrond had. Dat betekende dat wij elkaar redelijk kenden en ook redelijk veel contact hadden. Je bent natuurlijk niet als lid van de fractie van ONS Voorschoten in de gemeenteraad begonnen. Je was eerst lid van de PvdA-fractie. Het belangrijke punt daarbij was het Huis van Voorschoten; dat is een van de items waarmee jij je in de raad hebt gemanifesteerd. Jij hebt weleens gezegd dat dat een beetje onmogelijk of moeilijk is gemaakt of, zoals dat heet, gedifficulteerd doordat de VVD het steeds had over "Stopera aan de Vliet". Dat was de tijd van de strakke oppositie. Jij was een voorstander van het Huis van Voorschoten. Ik heb al eerder gesproken over de besluitvorming in de brandweerkazerne en over het feit dat Lex van alles wilde met bordelen, herindeling en zo – vanaf nu zeg ik daar niets meer over – maar in dezelfde brandweerkazerne werd ook gediscussieerd over het Huis van Voorschoten. Jij hebt je nek toen uitgestoken. Jij hebt je toen – dat zijn jouw woorden – in de steek gelaten gevoeld door je eigen fractie. Dat was voor jou de reden om die overstap te maken. Ik denk dat het goed is om dat te zeggen, want dat is nu eenmaal gebeurd. Dat paste in het tijdsbeeld en de tijd heelt alle wonden, nietwaar? Toch niet? Ik dacht dat een historicus dat wel zou weten.

Ferry, je was een raadslid met een grote betrokkenheid. Je was betrokken bij het proces en bij de inhoud. Bij die inhoud ging het om welzijn, cultuur, het al genoemde Huis van Voorschoten en de zorg, maar je bekommerde je bijvoorbeeld ook om de kwaliteit van de stukken in het kader van de planning- en controlcyclus. Aan de desbetreffende werkgroep heb jij een heel belangrijk aandeel geleverd. Je had betrokkenheid. Soms sloeg die betrokkenheid bijna om in passie. Je had ook weleens zeer verrassende standpunten, waardoor weleens werd gedacht: wat gebeurt hier? Toen Blommers nog wethouder was, was er bijvoorbeeld een discussie over de begroting. Je vond het allemaal maar niets; je vond de toelichtingen niet duidelijk en je zei dat allerlei zaken niet te meten waren. Kortom: er klopte helemaal niets van. Ik dacht: straks gaat Rondagh zeggen dat de fractie van ONS

Voorschoten tegen de begroting gaat stemmen. Meestal kwam het wel weer goed. Daar ging even wat tijd overheen. Uit het zojuist genoemde incident is de commissie P&C voortgekomen. Je bent een authentiek en origineel raadslid, dat soms ook de fractiediscipline van zich afschudde en dacht: ik ben Ferry Rondagh en die naam past mij nog beter dan ONS Voorschoten of, eerder, de PvdA. Je hebt dus duidelijk je eigen weg en je eigen route gekozen.

Als je met Ferry een afspraak maakte voor een vergadering of voor een drankje in Het Wapen, was het heel bijzonder dat hij altijd een halfuur te vroeg was. Ik weet niet waarom. Ik denk niet dat het om indrinken ging. Ik heb je een paar keer, een halfuur te vroeg dus, warm en bezweet zien aankomen, want het is een heel stuk fietsen vanuit Noord-Holland. Volgens mij was je dus altijd een halfuurtje eerder om even een soort cooling down te hebben. Wanneer dat halfuur voorbij was, kon je er echt tegenaan.

Je was heel aanwezig in het dorp en je had heel veel contacten. Volgens mij heb je al vanaf je geboorte de ambitie om een proefschrift te schrijven. Je bent erin geslaagd om die ambitie je hele leven vast te houden door het proefschrift niet af te ronden. Het gaat toch nog wel gebeuren? Ja, het gaat nog gebeuren. Het is heerlijk dat mensen zo'n ambitie blijven koesteren en daar nog druk mee bezig zijn.

Je bent een echte Limburger. Ik zie op de tribune veel Limburgse trekken. Je bent een bourgondiër, je houdt van sfeer, cultuur en uitgaan en je bent heel belezen. In jouw bijdrage aan het al vaak geprezen boekje noemde je David Van Reybrouck, die een boekje heeft geschreven, Tegen de verkiezingen. Dat is natuurlijk heel spannend. Bijna iedereen zegt dat de democratie niet perfect is, maar dat we niets beters hebben. Het is dan natuurlijk heel boeiend dat iemand zegt dat hij tegen verkiezingen is en dat er op een andere wijze tot politieke sturing moet worden gekomen. Je noemde ook een ander boek, "De gemeenteraad heeft geen toekomst". Ik heb het nog niet gelezen; het ligt ook niet op mijn nachtkastje, maar ik heb begrepen dat dat boek, na vernietigende kritiek op de gemeenteraad, toch goed afloopt en tot een positief oordeel komt. Toen ik dat las, dacht ik: het zou leuk zijn om in de raad een soort leesgroepje te hebben en om dan met die twee boeken te beginnen. Dan kunnen we bekijken wat we daarmee kunnen doen. Misschien kunnen we die twee boeken meenemen bij het nadenken over de vraag of we eens kunnen nadenken over een nieuwe sturingsfilosofie voor de raad. Ik denk dat deze twee boeken daarvoor een goede input zijn. Beide boeken zijn dus van harte aanbevolen voor de fractievoorzitters, die de boeken kunnen afhalen bij de raadsgriffier.

Ferry, je bent nu al enige tijd voorzitter van de ANBO. Dat is een heel grote en heel belangrijke club in Voorschoten. Er zijn daar natuurlijk ook enkele lastige dingen op je weg gekomen. Ik ben blij dat het allemaal goed loopt en dat jij daar een zeer deskundige en bekwame voorzitter van bent. Heel veel dank voor alles. We zullen je missen in de raad, maar het is niet anders. Ik wil jou graag de fraaie oorkonde, de wijnkaraf en de bloemen geven.

(Applaus)

Ferry, ik ga nog even met je door. Je weet natuurlijk dat er in dit land een aantal regels zijn, maar dit staat ook los van die regels. Jij bent heel lang lid van de raad geweest, zo lang dat het gepast is dat ik jou vanavond een koninklijke onderscheiding mag uitreiken. Voor alle volledigheid: dat geldt ook voor René Smittenaar en ik had ook hem graag die onderscheiding gegeven, maar het probleem is dat zijn vertrek uit de raad zo plotseling na de verkiezingen is gekomen dat het technisch niet meer mogelijk was om dat te regelen. Daar hebben we samen over gesproken en we lossen dat op een heel goede manier op. Dat wilde ik even zeggen, want anders zou er misschien worden gedacht dat het raar is dat Ferry Rondagh wel deze onderscheiding krijgt en René niet of dat René de onderscheiding misschien niet wil. Dat is echter niet het geval; hij wil de onderscheiding wel en dat komt goed, maar qua tijd hadden we een technisch probleem.

Ferry, deze onderscheiding geldt voor je raadswerk, maar ik vind eigenlijk dat die ook geldt voor al jouw andere activiteiten in dit dorp. Nogmaals: je bent een heel aanwezig persoon, op je fiets. Je laat overal je gezicht zien. Je hebt veel kennissen en vrienden, ook op de tribune en bij de ANBO. Ik denk dat jij ook zonder je raadswerk in aanmerking zou kunnen komen voor zo'n onderscheiding. De onderscheiding is dus zeer verdiend en ik vind het een voorrecht om haar jou te mogen opspelden.

(Applaus)

De **voorzitter**: Ik schors de vergadering, zodat de heer Rondagh kan worden gefeliciteerd. Daarna gaan we door met de toespraken van fractievoorzitters en raadsleden.

De vergadering wordt enige tijd geschorst.

De **voorzitter**: Ook de fractievoorzitters willen het woord voeren om vertrekkende raadsleden van hun fractie te bedanken. Daarvoor krijgen zij nu de gelegenheid.

Mevrouw **Bremer** (ONS Voorschoten): Voorzitter. Ik bedank u voor alle aardige woorden die u tot alle vertrekkende raadsleden hebt gericht. Ook namens ONS Voorschoten wil ik Jan, René, Lex, Walraven en Herman graag hartelijk danken voor hun inzet. Van mijn fractie nemen drie leden afscheid. Ik sta hier dan ook een beetje verdrietig, maar ik ben vooral heel dankbaar. We hadden een goede, krachtige fractie met zeven leden en drie burgerleden. We nemen afscheid van drie markante mannen: Hans, Ferry en Fred.

Ik begin met Hans. Hans, onze nestor, wat zijn we trots op je. Gelet op je hoge leeftijd en alle ambities die je nog hebt, is jouw inzet bewonderingswaardig. Vanaf de eerste dag zit je bij ONS. Als ik daaraan terugdenk, zie ik jouw vrolijke glimlach toen we in het dorp al die gele bankjes gingen plaatsen. Die glimlach werd nog veel breder toen niemand wist van wie die gele bankjes waren. Op een avond belde je mij en riep je enthousiast: "Bianca, we komen

op TV West, want dat heeft er een item over gemaakt." Volgens mij kon je op dat moment niet gelukkiger zijn. Dat was geweldig!

Je begon als burgerraadslid in de commissie Mens en Samenleving. Die commissie is jou op het lijf geschreven. Je wilt je heel graag inzetten voor de ouderen en voor de zorg in het algemeen. De Wmo en de ouderen zitten in je hart. De burgemeester refereerde er al aan dat je het privé heel zwaar hebt gehad door het verlies van je vrouw en je hebt zelf grote gezondheidsproblemen gehad. Des te groter is ons respect voor jou, omdat je ONS, de commissie en de inwoners van Voorschoten trouw bent gebleven. Toen je na die korte rustperiode terugkwam, was het eerste wat je zei: "Met mijn koppie is niets mis, hoor! Pas op!" Dat klopte: er is niets mis met jouw koppie. Na het vertrek van Joost van Hoek werd je raadslid. Daar was je heel trots op en dat ben je nog. Je was wel een beetje een stil raadslid, maar jouw kracht en inbreng in de fractie waren des te groter.

Hans, je was graag doorgegaan; ik zei al dat je nog heel veel ambities hebt. Helaas liep het anders, maar je bent heel waardevol voor ONS. Dat willen we zeker niet loslaten; we willen jou niet loslaten. In ieder geval voor nu bedankt voor deze mooie jaren. Samen gaan we er nog vier heel mooie jaren van maken. Je bent en blijft onze trots. Dank je wel, Hans!

(Applaus)

Ferry, met je mooie en fantastische oorkonde. Ook jij bent een nestor, maar dan met je raadslidmaatschap in onze fractie. Ik heb je in 2006 leren kennen. Toen was je inderdaad raadslid voor de PvdA. Ik kwam als groentje de raad binnen. Ik vond jou een icoon en dat vind ik jou nog steeds. De burgemeester zei het al: je bent een markant persoon, met veel uitstraling. Je bent aanwezig en je straalt gezag uit. Ik moet heel eerlijk zeggen dat die periode een beetje aan mij voorbij is gegaan, omdat ik studeerde, fulltime werkte én nieuw raadslid was. Er bleef mij daarom maar één ding bij: het Huis van Voorschoten, echt jouw kindje; ook dat gras is voor mijn voeten weggemaaid. Helaas kwam er in 2009 een breuk met de PvdA. Ik kan mij nog goed herinneren dat je bij Peter, Freddy en mij aanklopte en dat je heel graag deel wilde gaan uitmaken van ONS Voorschoten. Daar hoefden wij met z'n drietjes niet heel lang over na te denken, want jij gelooft in het werk van de raad. Dichtbij de burgers kun je het meeste doen en zichtbaar zijn. Je bent ook van de inhoud. Dat is precies waar ONS Voorschoten graag voor staat: inhoudelijke discussies en debatten voeren. Zo zijn we samen aan het lokale avontuur begonnen. Samen met Alphons en Joost zat je in de commissie WRG. Wij noemden jullie in de fractie altijd gekscherend "de WRG-guys". Samen aten jullie boterhammetjes bij het voorbereiden van de dossiers. Volgens mij hebben jullie de grootste lol gehad; er mochten geen dames bij aanwezig zijn.

Naast je raadslidmaatschap ben je uiteraard ook voorzitter van de ANBO – dat is ook al gezegd – en ben je ook bij diverse andere clubjes actief in het bestuur of anderszins. Je bent en blijft natuurlijk ook bestuurslid van ONS Voorschoten. Daar zijn we je dankbaar voor en daar zijn we erg trots op. Je bent een liefhebber van kunst en muziek. En dan zijn er nog je

nachtelijke uitjes waar we je altijd mee dollen. Daar zal ik verder niet over uitweiden, maar ik wilde ze wel even noemen.

Ferry, je bent een icoon van ONS Voorschoten en van de raad. Je hebt nu een heel mooie oorkonde. We willen je bedanken voor alles wat je voor Voorschoten en ONS Voorschoten hebt gedaan. Dank je wel!

(Applaus)

Fred Veldman, ook jij was vanaf de eerste dag lid van ONS Voorschoten. Je was in die tijd voorzitter van D66 en jij was degene die zijn handtekening onder het convenant tussen D66 en ONS Voorschoten hebt gezet. Mens en Samenleving werd jouw commissie. Zoals de burgemeester al zei: politiek was en is nog steeds niet helemaal jouw ding, maar daar ben je ook op geselecteerd. Wij vinden het namelijk heel belangrijk dat je het politieke gekissebis achter je laat, de inhoud in gaat en daarover in debat gaat. Je zat in het begin samen met mij in de commissie Mens en Samenleving. Het duurde even voordat je je de politiek en de dossiers eigen had gemaakt, maar jeetje, je beet je vast en wat heb jij je dingen snel eigen gemaakt! Je bent zo snel zo deskundig geworden dat we daar alleen maar respect voor kunnen hebben. Onderling botsten jij en ik weleens, maar dat was meestal omdat we een andere taal spraken, want volgens mij bedoelden we vaak hetzelfde maar spraken we gewoon niet dezelfde taal.

Jouw betrokkenheid bij de samenleving, de zwakkeren en de sport – je bent zelf actief op een heel hoog niveau, bij Voorschoten '97 – is bewonderingswaardig. En dan de fractievergaderingen op dinsdagavond ... Dames en heren, ik nodig u graag een keer uit, want ze zijn altijd leuk. Je was altijd in voor discussie en je liet vaak de andere kant van de medaille aan ons zien. We probeerden altijd voor tieners klaar te zijn; dat was het streven en het zag er iedere dinsdag ook heel goed uit, want we hoefden alleen nog maar de rondvraag te doen. Als Fred aanwezig was, had hij minimaal vijf punten voor de rondvraag. We gingen dus nooit voor tieners naar huis. Dat geeft echter wel aan hoe betrokken Fred is.

Je vond en vindt mens en samenleving heel belangrijk. Ik hoorde van een commissiegenoot van jou dat je ook koekjes belangrijk vindt en dat die tijdens een vergadering vrij rap op zijn. Misschien had ik dus een paar koekjes voor je mee moeten nemen, want er zijn vanavond geen koekjes.

Je stopt om persoonlijke redenen. Het is niet aan mij om aan te geven waarom. Dat heeft jou pijn gedaan en dat heeft de fractie pijn gedaan, maar de burgemeester, die al een glimp heeft opgevangen van het boekje, dat ik nog moet gaan lezen, zei zojuist dat je over vier jaar terugkomt. Daar ga ik je echt aan houden! We hebben in ieder geval diep respect voor je besluit, hoewel dat pijn doet, maar dat begrijp je. We zijn heel dankbaar dat je de opvolgers in Mens en Samenleving volledig op vlieghoogte wilt gaan brengen. De reden waarom je niet op de lijst kwam, zegt ook iets over jou als persoon. Fred is namelijk van mening dat je, als

je op de lijst voor de verkiezingen gaat staan, verkiesbaar bent. Hij wist dat hij dat niet kon zijn en om die reden wilde hij niet op de lijst, want dat vond hij niet fair ten opzichte van de inwoners van Voorschoten. Ook daar hebben wij respect voor.

Afgelopen zaterdag hebben we met alle kandidaten van ONS lekker gegeten. We hebben al uitgebreid afscheid genomen van Fred, want Fred is de enige die niet op onze lijst stond. Ik wil echter een deal met je maken: als wij beloven dat wij af en toe jouw goddelijke lichaam bij het voetbal gaan bewonderen tijdens een wedstrijd ... Dat is mijn vertaling.

De **voorzitter**: Ik sprak van "een krachtig en prachtig lijf".

Mevrouw **Bremer** (ONS Voorschoten): Dat vind ik al gauw goddelijk, hoor! Fred, als we afspreken dat jij ons af en toe nog bezoekt als wij af en toe een voetbalwedstrijd van jou komen bekijken, willen wij jou hartelijk bedanken. Ik kan nu zeggen: tot over vier jaar, Fred; top!

(Applaus)

De heer **Mol** (VVD): Voorzitter. Vier jaren vliegen voorbij. Dan ben je aan verkiezingen toe en dan vlieg je de campagne in, die ook voorbij vliegt. Dan zijn er ineens verkiezingen, is er een uitslag en betekent die uitslag ook dat je afscheid moet nemen van veel gewaardeerde collega's. We nemen vanavond afscheid van een aantal collega's uit andere fracties, met wie de VVD-fractie met heel veel plezier heeft samengewerkt. Binnen onze eigen fractie nemen wij afscheid van twee zeer kleurrijke collega's die in de afgelopen periode, maar ook in de periode daarvoor veel glans hebben gegeven aan de VVD-fractie.

Lex, ik begin met jou. Als mijn stukje tekst een artikeltje zou zijn, was de kop geweest: "Zonder wrijving geen glans". Je bent in deze periode bijzonder inhoudelijk betrokken geweest bij het reilen en zeilen van deze raad en de prestaties van het college. Daarvoor ben je ook actief geweest in de fractie, toen ook met jouw goede vriend Otto Rosier. Sjoerd, Peter en ik zijn in die fractie commissielid geweest. Ik bewaar goede herinneringen aan de discussies; ik bewaar minder goede herinneringen aan de late tijdstippen waarop die fractievergaderingen klaar waren en aan de kleine oogjes waarmee ik de volgende dag achter mijn bureau zat. Dat hoorde echter bij jou: jij bent een grondige vergaderaar en jij moest de inhoud tot in de puntjes bereiken.

Je bracht voor onze fractie heel veel ervaring mee als een echte beleidsadviseur en een onvermoeibare dossiervreter. Ik noem een paar onderwerpen die bij jou passen. Zoals de burgemeester al zei, was je een warm pleitbezorger van nauwe samenwerking tussen Voorschoten, Wassenaar en Leidschendam-Voorburg. Twee in onze fractie vaak gehoorde termen waren "Gesellschaft" en "Gemeinschaft". Daar hebben we het vaak over gehad. In de afgelopen periode heb jij je ook bijzonder ingezet voor een goede discussie over de 3Decentralisaties op het sociale domein en de invoering van het raadssprekuur.

Je was in de fractie een echte debater. Je schuwde daarbij ook de volle confrontatie niet. De spanning kon onder ons dan ook hoog lopen, maar zoals gezegd: zonder wrijving geen glans. De uitkomst is altijd heel goed geweest. Naast de raads- en commissievergaderingen, de fractievergaderingen en de bijeenkomsten van de VVD was je ook altijd aanwezig bij bijeenkomsten in het dorp en in de regio. Die bezocht je allemaal trouw en je deelde je impressies met ons. Wij zijn je bijzonder dankbaar voor die inzet.

Een bijzonder punt dat mij is meegegeven ter voorbereiding van dit verhaal, is dat je altijd positief bent geweest over de bijdragen van de ambtelijke inzet in dit huis. Ik denk ook dat dat bijzonder is gewaardeerd.

We hebben veel met elkaar meegemaakt. Ik kan mij nog goed een heisessie van onze fractie herinneren. Wij hebben als fractie een keer per jaar een heisessie en daar zit altijd een element van teambuilding in. Die teambuildingactiviteit hield toen in dat de zaal een denkbeeldige kaart van Nederland was. De fractieleden moesten gaan staan in dat deel van Nederland waar zij oorspronkelijk vandaan kwamen. Jij zette je benen stevig in het noorden. De eigenschap die je daarvandaan hebt meegenomen, is standvastigheid: als iemand eenmaal ergens van overtuigd is, mag hij dat niet meer loslaten. Dat hebben wij in de fractie zeker geweten, maar we hebben een mooie periode gehad.

Je staat op de lijst; wie weet wat er nog gaat komen? Privé weet ik dat jij een groot reiziger bent. Je bent overigens geen groot roeier, getuige het uitje van de fractie ter ere van het afscheid van Helma, die vanavond hier aanwezig is. Ik denk dat je de komende periode weer bijzondere plekken op aarde zult bezoeken met jouw vrouw Denise.

Als fractie willen wij graag een bijzonder boek met een klein presentje aanbieden, met een bos bloemen.

(Applaus)

Ik kom nu bij René. René, zoals de burgemeester al aangaf, ben je heel lang raadslid geweest in deze prachtige gemeenteraad. Dat heb je ook in de afgelopen raadsperiode met heel veel plezier gedaan. Je bent in de afgelopen periode, sinds 2011, ook plaatsvervangend raadsvoorzitter geweest. Je hecht eraan dat ik daar vanavond over opmerk dat de omstandigheden waaronder je plaatsvervangend raadsvoorzitter bent geworden, jou altijd een ongemakkelijk gevoel hebben gegeven.

Als voormalig directeur van de Nutsschool heb je altijd bijzondere belangstelling gehad voor onderwijs en de nieuwbouw voor de scholen. Dat was niet je oorspronkelijke portefeuille, maar ik heb begrepen dat je je daar langzamerhand gewoon steeds meer mee ging bemoeien. Zo is onderwijs jouw hoofdportefeuille geworden. Ik heb ook van oud-collega's jouw vaak gehoorde uitspraak in de fractie meegekregen dat we het voor de kinderen in ons

dorp moeten doen. Ook muziek en cultuur hebben jouw warme aandacht. Je bent nu voorzitter van de Kunstkring en je bent als speler lang actief geweest – dat ben je nog steeds – bij de toneelvereniging. Je bent een echt gezelligheidsdier. In onze fractie was jij altijd degene die de onderlinge verhoudingen goed in de gaten hield. Jij verzorgde ook altijd de attenties bij de verjaardagen. Je hield iedereen scherp. Je bent een echte familieman. Je informeerde altijd hoe het met anderen in je nabije omgeving ging en we hebben van jou gehoord dat jouw kinderen zijn uitgevlogen.

Met zo'n verhaal vergeet je bijna iets heel belangrijks, namelijk dat je in de vorige periode heel ernstig ziek bent geweest en op het randje hebt gestaan. Wij hebben bijzonder veel respect voor jouw doorzettingsvermogen waarmee je toch actief bent gebleven. We merkten er in de fractie heel weinig van, behalve die paar keer per jaar dat je voor een controle naar het ziekenhuis moest. Dan liep de spanning bij jou toch heel hoog op, nog steeds, maar het is ontzettend goed nieuws dat het nog steeds hartstikke goed met je gaat en dat we nog steeds bijzonder veel van je kunnen genieten.

Je bent een levensgenieter, een man van het gezellige leven: lekker eten en lekkere biertjes. Ik bewaar fijne herinneringen aan eten bij op vrijdagmiddag, een kopje koffie drinken, onderuit zakken op de bank, praten over de raad en vervolgens langzamerhand filosoferen over vakantie of over wat nou de beste muziekinstallatie is in een woonkamer.

Ook voor jou een mooi boek als dank namens de hele fractie, met een kleine attentie en een bos bloemen. We nemen met buitengewoon veel respect afscheid van jou.

(Applaus)

Mevrouw **Van Herk** (CDA): Voorzitter. De CDA-fractie neemt vandaag natuurlijk niet alleen afscheid van Herman, maar ook van een aantal andere raadsleden. Voor hen heb ik vanavond een fantastisch Merci-chocoladesetje met het bij jullie allemaal bekende CDA-stickertje erop.

Herman, vandaag neem je afscheid van de gemeenteraad en al een klein beetje van de CDA-fractie, want van de CDA-fractie wordt sinds jaar en dag tijdens een goed "Chineesje" afscheid genomen. Wij weten dat Herman daar nu al naar uitkijkt. Acht jaar lang was je raadslid, betrokken bij Voorschoten, en jarenlang was je onze fractievoorzitter. Acht jaar lang debatteerde je ofwel "voerde je het woord binnen dit huis", zoals je dat altijd zo keurig kon zeggen. Herman was als fractievoorzitter een rustpunt; "geen paniek" klonk het al snel uit zijn mond. Op een rustige, gedecideerde manier wist Herman de rust te bewaren om de juiste koers te blijven varen.

Herman gaf strak leiding, niet alleen aan ons, want hij en wij ontvingen vele organisaties en verenigingen met heel veel belangstelling. "U hebt een halfuur". Na een tijdje: "Heren en dames, verder nog punten? Veel dank voor uw komst. Wij zullen het in overweging nemen."

Wij vonden dat de normaalste zaak van de wereld, maar het campagneteam vond het volgens mij ongezeellig, want de afgelopen maanden zei Herman: "Heren, nog vragen? Bedankt voor uw inzet! Dan kunnen wij verder." In de commissie- en raadsvergaderingen was Herman altijd kort, maar zeer krachtig. Opvallend was altijd je kennis van zaken en de manier waarop je het vaak aanpakte. Een vast gezegde van jou was: "Voorzitter. Drie punten." We horen het je zeggen. Jij sprak dat uit en iedereen wist waar we aan toe waren.

Af en toe waren we Herman kwijt. Hij was gewoon een tijdje weg. Dat gebeurde vooral in de langere pauzes of in de begrotingsraad. Dan was hij gewoon een halfuur weg. Achteraf blijkt nu dat hij dan een lekkere vette hap haalde bij Big Snack Jos. Herman, je zult dat echt gaan missen; daar zijn we van overtuigd. Hierbij bieden we jou een waardebon aan van Big Snack Jos, zodat je daar af en toe nog eens naartoe kunt.

Als burens van Herman zagen René en ik tijdens de fractievergadering maar ook in deze zaal op het scherm van de iPad websites voorbijkomen die alles te maken hebben met de hobby van Herman, het verzamelen van oude soulsingles uit de jaren zeventig. Herman bood tijdens de fractie- en de raadsvergadering en dan hoorde je af en toe: "Yes, ik heb 'm". Dan dachten René en ik: wat? En we grinnikten verder.

Het was altijd lachen met Herman als het ging om André van Duin. Vooral als hij vond dat iemand te lang sprak, zette hij de iPad aan. Een wijze les om kort te spreken!

(Op het videoscherm is "Ta-ta-ta" van André van Duin te zien en te horen)

Belangrijker "in dit huis", zoals jij altijd zegt, is jouw werk voor de raad. Jouw kennis, ervaring en betrokkenheid bij Voorschoten maakte jou een fantastisch raadslid. Het is oprecht jammer dat je weggaat. Je dossierkennis was meer dan uitstekend. Je kon af en toe, met of zonder microfoon, buiten je beurt om scherp uit de hoek komen. Dat deed je op jouw bijzondere wijze.

Herman, de CDA-fractie – maar ik denk dat ik spreek namens vele fracties – gaat je missen als raadslid, maar bovenal als mens. Dat geldt vooral voor jouw humor. Ik hoop dat goed voorbeeld goed doet volgen. Natuurlijk zullen we af en toe nog een beroep op je doen om jouw kennis, ervaring, betrokkenheid en bestuurskracht te delen. Herman, heel veel dank!

Ik wil ook graag iets zeggen tegen Digna en de kinderen. Ook jullie hebben de afgelopen jaren 's avonds best weleens moeten inleveren. Ook jullie dus heel hartelijk bedankt!

(Applaus)

Mevrouw **Lamers** (GroenLinks): Voorzitter. Allereerst wil ik namens de fractie van GroenLinks alle raadsleden die nu vertrekken, bedanken voor hun inzet. Ik wens hun verder het beste.

In mijn verhaal zal ik mij richten tot Walraven Koster, die voor GroenLinks in de gemeenteraad heeft gezeten. Ik wil hem bedanken. Ik zal het kort en bondig houden, precies zoals Walraven eigenlijk altijd deed in de commissie en in de raad. Hij hield steeds een zeer toegespitst verhaal, waarbij hij precies zei wat nodig was, niets overbodigs. In 2006 werd Walraven raadslid. Daarvoor was hij al lid van de commissie en in 2006 kwamen wij samen in de raad. Hij begon als lid van de commissie Burger en Bestuur. Die thema's hadden zijn belangstelling. Verordeningen en procedures zijn altijd belangrijke interessegebieden geweest.

In 2010 verliet hij de raad om in 2012 weer terug te komen. In de tussentijd was hij commissielid gebleven, maar in 2012 kwam hij terug als raadslid als vervanger Johan van Rixtel, die zich, zoals al is gezegd, de raad moest verlaten vanwege andere drukke bezigheden. Walraven nam monter het sociale dossier op zijn schouders, het dossier waarin Johan zich zo had verdiept, en begon met het doorspitten van pittige dossiers en het zich eigen maken van dit domein. Hij verdiepte zich in de decentralisaties en in de bijbehorende budgetten, maar hij hield zich ook bezig met de sport, de scholen en dergelijke. In 2010 prees ik Walraven bij het toenmalige afscheid voor zijn zuivere gevoel voor procedures en voor het feit dat hij op dat punt gewoon altijd gelijk had. Ik moet zeggen dat dat in 2014 nog steeds zo is: hij heeft daar een heel zuiver gevoel voor. Walraven was ook altijd loyaal: afspraak is afspraak. Je kon op hem bouwen, ook toen hij te kampen kreeg met ernstige gezondheidsproblemen; ook daar is vanavond al over gesproken. De manier waarop je terugkwam en je direct weer inzette voor de raad, verdiende inderdaad respect. Jouw inzet was groot.

Misschien minder bekend in de raad – maar wel bekend bij de fractie – was zijn voorliefde voor citaten uit de oude klassieken en uit klassieke Engelse boeken, bijvoorbeeld Alice in Wonderland. Hij kon ook strooien met citaten uit de klassieke oudheid. Ik zal zijn voorbeeld nu volgen. Ik begin met het voorbeeld van de oude Cato: "Ceterum censeo Carthaginem esse delendam". Dat betekent: "Overigens ben ik van mening dat Carthago verwoest moet worden." Binnen de fractie hebben wij deze uitspraak vaak gedaan in verband met de RijnlandRoute: moeten we iedere toespraak eigenlijk niet eindigen met: "Overigens zijn wij van mening dat de RijnlandRoute niet moet worden aangelegd"? De RijnlandRoute was immers een rode draad in ons leven. Dat gold ook voor Walraven. Eigenlijk zou je dat dus moeten vertalen in: "Ceterum censeo RijnlandRoutem esse delendum." Die zin wordt vaak gebruikt om te benadrukken dat belangrijke dingen steeds herhaald moeten worden. Dit was voor ons belangrijk en dit typeerde Walraven: hij bleef vasthouden aan wat belangrijk was, hield de focus daarop scherp en hield ook, zoals ik al aangaf, de procedures scherp in de gaten. Hij was er altijd, in de fractie, in de raad en in de commissie. Ik heb het al gehad over zijn loyaliteit hier, maar ik noem ook zijn loyaliteit voor de activiteiten buiten de raad. Als we het toch over de RijnlandRoute hebben: zowel in brandende hitte als bij sneeuwval en bij stortbuien hebben wij ons op allerlei plekken uitgesproken tegen de RijnlandRoute. Daar was Walraven ook bij. Ook in die zin kon je op hem rekenen. Daarbij nam hij steeds meer de rol op zich van degene die met fototoestel en camera vastlegde wat wij deden. Dat is heel mooi,

want op die manier kunnen we onze ervaringen delen met anderen. Ook dat moet gememoreerd worden.

Een ander voorbeeld van een klassieke spreuk die van toepassing is, is van Plato: "Panta rhei" ofwel "Alles stroomt". En om dat nog even dik aan te zetten: "Kai ouden menei" ofwel "en niets blijft". Ook "alles stroomt en niets blijft" is van toepassing: de stroom van de rivier van de lokale politiek, waar we in 2006 instapten, is anders dan die van 2010 en dan die van nu, anno 2014, en zal in 2018 weer anders zijn. Alles stroomt, niets ligt vast. Daarom is het zaak om vast voor ogen te houden wat belangrijk is, en dat heb jij, Walraven, steeds gedaan. Dat is zeer te prijzen.

Zoals gezegd: vandaag nemen we afscheid van Walraven als raadslid. Heel hartelijk dank voor je inzet en je loyaliteit. Gelukkig heb je aangekondigd actief te willen blijven in de lokale politiek voor GroenLinks. Je zult deel gaan uitmaken van de steunfractie en zo het raadswork blijven ondersteunen. Daar maken wij dankbaar gebruik van en wij verheugen ons op verdere samenwerking. Walraven, het ga je goed! Namens de fractie bied ik je een boek aan over de thema's van deze tijd, dat, als ik het goed heb begrepen, een bijzonder intellectuele uitdaging zal zijn. Het is heel complex en bijzonder interessant. Dank je wel!

(Applaus)

De heer **Middelburg** (PvdA): Voorzitter. Allereerst wil ook ik Hans, Ferry, Fred, Herman, Walraven, René en Lex bedanken voor hun werk als raadslid en de samenwerking. Ik ga het uiteraard hebben over onze Jan Spendel van de PvdA, maar eerst wil ik twee andere vertrekkende raadsleden extra noemen, te beginnen met Ferry Rondagh. Ik heb daarvoor twee belangrijke redenen. Hij heeft mij ooit, lang geleden, persoonlijk enthousiast gemaakt voor de lokale politiek. Daarna heeft hij mij ook het politieke handwerk geleerd. Misschien nog belangrijker is iets anders wat hij mij heeft aangeleerd. Ik kan het niet vertalen, maar Ferry zegt soms: "Mwaah!". Dat getuigt van een levenshouding die in de politiek heel belangrijk is, want dat betekent zoiets als: al staat het raadhuis in brand en al staan de Russen ons beneden op te wachten met mitrailleurs, het komt toch wel goed. Laten we het dus leuk en gezellig houden met elkaar. Die houding stel ik bijzonder op prijs, Ferry. Ik denk dat alle raadsleden die houding gerust van jou kunnen overnemen.

Het tweede raadslid dat ik graag nog even extra noem, is Lex Oosterhuis van de VVD. Ik herinner mij nog heel goed dat wij als PvdA van 2006 tot 2010 in de coalitie zaten. Lex zat toen als raadslid van de VVD in de oppositie. Wij hebben heel vaak meegemaakt dat de voltallige oppositie afwezig was bij raadsborrels. Ik heb daar geen buikpijn van, want dat gebeurde en mensen moeten werken, maar het is mij altijd bijgebleven dat Lex, hoe fel de discussie ook was geweest en hoe moeilijk het ook was, altijd aanwezig was. Dan stond hij in zijn eentje, met twaalf coalitieraadsliden en drie wethouders om hem heen. Hij hield het vaandel van het VVD-verhaal hoog. Uiteindelijk deed de heer Oosterhuis samen met de heer Van Dunné en misschien met ondergetekende het licht uit. Ik heb het altijd bijzonder op

prijs gesteld dat Lex, hoe scherp de debatten soms ook waren, altijd de moeite nam om op het persoonlijke vlak zeer goede relaties te onderhouden.

Nu kom ik bij Jan. Jan, je hebt je hier in deze raad ongeveer tien jaar ingezet voor de PvdA en voor Voorschoten. Ik weet niet anders dan dat jij een essentieel lid van de PvdA-fractie bent. Toen ik voor het eerst naar een fractievergadering kwam, achtenhalf jaar geleden, was jij daar. Dat was met Ferry en met een aantal hier afwezigen: Elize, Bruno, Ben en Wim. Degenen die die mensen kennen, begrijpen misschien dat jij, Jan, in dat gezelschap niet direct als eerste opviel. Het hielp ook niet dat je verscholen was achter een heel dikke laag blauwe sigarenrook. Fysiek kon ik je echt niet zien, maar dat gold ook voor de andere aanwezigen in die fractiekamer. Het was destijds meer een grot. Het is gewoon het gebouw hierachter; nu is het een heel nette fractiekamer, maar het was toen echt een rokerig hol. Naast die rook voerde jij ook niet direct het hoogste woord. Beter gezegd: jij voerde vooral niet het luidste woord. Ik wilde de fractievergaderingen in die tijd even schetsen, want dat geeft een heel goed beeld van hoe Jan is en hoe standvastig hij door de jaren heen is gebleven. Die fractievergaderingen waren een gezellige wanorde. Zij verliepen altijd in de beste sfeer, maar ook met een enorm volume. Dat volume was zelfs zo hoog dat onze burens, de liberale vrienden van de VVD-fractie, af en toe kwamen bekijken of de boel niet uit de hand liep. Volgens mij waren zij bang dat wij elkaar de koppen in zouden slaan. Het ging overigens louter om gedeelde passie voor Voorschoten en een soort kameraadschappelijk homerisch gebulder, zoals je typisch aantreft bij sociaaldemocraten.

Jan, om een lang verhaal kort te maken: tussen al dat volume en kabaal – zo was het echt, hoor! – viel jij mij niet als eerste op, want jij bent zeker niet iemand die gaat toeteren om in volume boven andere mensen uit te komen. Jij zat daar gewoon gemoedelijk tussen. Je liet al dat geluid, net als die wolken van rook, gewoon een beetje over je heen komen. Uiteindelijk deed je wel je woordje. Ik zou heel graag dramatisch willen zeggen dat de rook toen optrok en dat er een soort licht ging schijnen. Dat was niet zo, maar dat had gekund, want wanneer Jan sprak, werd het stil in die zeer luide fractie. Iedereen luisterde namelijk naar jou. Al na een paar keer bij die fractievergadering te zijn geweest had ik gemerkt – en dat is de afgelopen acht jaar alleen maar bevestigd – dat jij, als jij iets zegt, iets zinnigs zegt. Dat deed je toen en dat doe je nu. Die eigenschap delen niet alle leden van jouw fractie met jou.

Ik wil natuurlijk niet alleen praten over het verleden en al helemaal niet alleen over mijn indrukken van jou. Ik heb jouw huidige fractiegenoten gevraagd om jou puntig te typeren. Het zal jou niet verbazen dat er dan al gauw woorden rondvliegen als "rustig", "flegmatisch" – natuurlijk in de positieve zin van het woord – en "bescheiden". Zo ben je nu. Dit komt van mensen die jou, in een aantal gevallen, pas een paar maanden kennen, maar zo was je acht jaar geleden ook al. Je bent geen man die mensen overschreeuwt. Als je praat, ben je – nu citeer ik weer – "authentiek"; je standpunt is "echt sociaaldemocratisch" en je brengt dat "oprecht" naar voren. Dat is dus niet alleen mijn mening. Dat beeld wordt bevestigd door iedereen die ik naar jou heb gevraagd. Zo ben je niet alleen in de fractie, want ik heb uit betrouwbare bron begrepen dat privéfeestjes bij jou thuis heel goed bekend staan, met

name om het feit dat daar altijd gesprekken met een echt goede inhoud worden gevoerd. Dat kan ik mij goed voorstellen, want dat past bij jij, Jan: een echt goede inhoud, authentiek, een sociaaldemocraat in hart en nieren en je speelt geen politieke spelletjes. Ik denk dat mensen in de raad en in de commissie dat altijd bij jou hebben gemerkt: er zit bij jou geen greintje dubbele agenda, kwade wil of wat dan ook. Nee, Jan zegt gewoon recht voor zijn raap wat hij wil en waar het op staat, soms met de nodige humor, maar vaak vooral vanuit de gedachte: dit is wat ik vind. Ik merk dat dit vaak sympathie opwekt en dat je daarmee regelmatig steun verwerft voor je voorstellen, moties en amendementen, die ook altijd goed doorwrocht zijn. Die politieke voorstellen van jou zijn namelijk gewoon een reflectie van jou zelf: je komt nooit met symbolische voorstellen voor de Bühne. Als er iets is, huil je niet mee met de wolven in het bos. Je gaat thuis heel rustig dingen opzoeken, de feiten op een rijtje zetten en nadenken. Dan bespreek je het in de fractie en dan denk je nog eens na en je zoekt nog iets op. Uiteindelijk kom je dan heel rustig uit op een gedegen mening, die je vervolgens hier over het voetlicht brengt. Dat doe je dan hard op de inhoud, maar zacht in de relatie. Iedereen denkt nu: dat is een soort pavlovreactie als je "Jan Spendel" zegt. Je zegt dit zelf heel regelmatig, maar je brengt dit ook in de praktijk.

Beste Jan, om al die redenen is het voor mij echt een groot plezier en een voorrecht geweest om de afgelopen jaren met jou in deze raad en in de fractie te hebben mogen zitten. Je hebt heel veel goeds gedaan voor Voorschoten en voor de partij. Dat deed je altijd op je eigen unieke wijze. Nu je gaat stoppen, weet ik zeker dat je met je inzet voor de maatschappij betrokken blijft, specifiek voor mensen die dat nodig hebben. Ik reken erop dat je dat op je eigen unieke manier blijft doen. Dat is de manier die iedereen in deze zaal vandaag van je kent en die ik zag op die eerste rokerige avond in ons sociaaldemocratische grotje.

Jan, je laat je door niemand gek maken en je gaat rustig door totdat je je doel hebt bereikt. Dat vind ik fantastisch. Dank je wel, Jan! Ik weet zeker dat we nog van je zullen horen. Namens de fractie geef ik je graag een cadeau. De overige vertrekkende raadsleden krijgen van onze fractie een klassieke rode roos. Die heb ik speciaal daarvoor gekocht; ze zijn niet over van de campagne!

(Applaus)

De **voorzitter**: Dat waren de toezeggingen van de fractievoorzitters tot de vertrekkende raadsleden, met name de eigen fractiegenoten. Ik geef de vertrekkende raadsleden nu de gelegenheid om iets te zeggen. Ik weet niet of zij dat allemaal willen, maar dat zien we wel.

De heer **Van Kuijk** (ONS Voorschoten): Voorzitter. Beste leden van de raad en beste mensen op de tribune. Hartelijk dank voor uw medeleven met deze afscheidsronde in de raad. Het is een moeilijke tijd. Straks wordt 2014 2015 en komt er een tsunami van ellende qua bezuinigingen over de raad heen, met name op het punt van zorg en welzijn. Dat zijn dingen die goed aangepakt moeten worden. Daar zal heel veel wijsheid voor nodig zijn. Ik hoop dat de nieuwe raad daar straks de weg in weet te vinden, want dat is nodig.

Ik dank de burgemeester voor zijn vriendelijke woorden. Ik dank ook mijn fractievoorzitter Bianca voor haar mooie woorden. Het is voor mij inderdaad niet makkelijk geweest, maar ik heb mij erdoorheen gezet en ik ga er maar van uit dat ik niet in die woestijn of over een bospad loop en dat ik geen draken tegenkom, maar alleen gezellige mensen van de diverse raadsfracties en burgers in Voorschoten.

Ik wil het hierbij laten en ik sluit af met mijn bekende, al gememoreerde uitdrukking: het huis is wel wat krakkemikkig, maar het meubilair staat nog steeds overeind en staat goed in de was. Dank u wel!

(Applaus)

De heer **Veldman** (ONS Voorschoten): Voorzitter. Ik bedank de burgemeester en fractievoorzitter Bianca voor de mooie woorden. Die waren erg mooi en ik kom daar nog wel een paar keer op terug. Dat "goddelijke lichaam" valt wel mee; aan het begin van de raadsperiode was dat er nog wel, maar aan het eind is het duidelijk minder geworden, want ik heb hier heel veel gezeten. Dat gaat niet altijd goed. Ik vond het bier brengen bij de club ook heel leuk. Ik heb de burgemeester verbaasd zien staan kijken: "wat een mooi gezicht". Toen dacht ik: ik ga nog een keer bier halen. Toen was de burgemeester helemaal verbaasd. Dat ging helemaal goed.

De burgemeester begon over een draak, een bospad en een woestijn. Ik heb een heel ander beeld van mijn aanwezigheid hier: het was een achtbaan. De eerste vergadering die ik in de raad überhaupt meemaakte, was op de avond waarop wij de eed moesten afleggen. Dat was de eerste keer dat ik hier bij een raadsvergadering was. Er kwam dus heel wat over mij heen, vooral al het papier dat je kreeg. Ik heb allemaal stapelbakjes gekocht. Ik woon alleen. Ik had dus allemaal bakjes in mijn werkkamer. Ik stopte overal papieren in en dan ging ik dat opnieuw rangschikken. Dat was mijn ervaring: in die achtbaan ga je langs al die bakjes met papier. Het was heftig. Toen mocht ik ook nog proberen om voorzitter te worden. Ik bedank de griffier voor de hulp die hij daarbij heeft geboden. De eerste keer was ik doodzenuwachtig over wat er moest gebeuren, maar ik hoop dat ik ook daarmee iets heb mogen bijdragen.

De tekst die ik heb geschreven, is absoluut niet duurzaam gebleken, want ik heb zoveel dingen gehoord dat ik nu een heel andere tekst uitspreek dan de tekst die ik hier heb. Nu en dan kom ik er wel op terug, maar voor de rest heb ik er allerlei dingen bij geschreven. Als het daardoor wat warrig klinkt: dat klopt dus. Dat mag ook wel aan het eind van de rit.

De burgemeester sprak ook over wiskunde. Dat was ook mooi. Ik sta als wiskundige voor de klas. Ik heb in de klas best veel over politiek gepraat. Ik heb gezegd hoe leuk het is en ik heb soms boeiende dingen verteld over de politiek. Dan kon ik zeggen: jongens, kijk wat er kan gebeuren. Dat was op zich geen wiskunde, maar er zat wel altijd logica in mijn verhaal.

De burgemeester had het over een rechte lijn die omhoog liep. Zo heb ik het inderdaad heel duidelijk ervaren. Ik kwam hier echt als leek binnen. Dit klopt niet met het beeld van een achtbaan. Helemaal logisch is dit dus niet, maar die rechte lijn was er wel: ik leerde enorm. Daarvoor wil ik Ferry enorm bedanken. Ik heb heel veel met Ferry gepraat, want hij heeft veel ervaring en was een prachtige counterpart om mee te werken. Daar heb ik heel veel van geleerd.

Ik kom even terug op de afgelopen periode, toen ik hier binnen was gekomen. In het begin ging het voor mij niet echt heel makkelijk. Ook de sfeer was niet zo goed. Ik kan mij een discussie herinneren – dat was een mindere discussie – over een huis van een prins. Toen de discussie voorbij was, was het huis ingestort; zo iets was het volgens mij. Dat was een moeizame discussie. Toch zijn de discussies daarna enorm verbeterd. Er zijn, bijvoorbeeld over het voetbal, de tunnel en Duivenvoorde, heel goede discussies geweest, waarbij je mening van de ene kant naar de andere kant kon gaan. Dan hoorde ik Jan–Paul praten en dan ging ik die kant op; daarna hoorde ik een ander praten en dan ging ik weer een andere kant op. Ik heb daarvan genoten en geleerd en ik vond het prachtig om dat allemaal mee te maken.

Ik noem nog een mooi momentje waardoor ik heel blij ben dat ik dit heb gedaan. Ik heb mogen bijdragen aan het loket voor de SchuldHulpMaatjes. Samen met Lex heb ik daar iets aan mogen doen. Dat was hartstikke mooi en ik ben blij dat ik dat allemaal heb kunnen doen.

Er was uiteindelijk ook een respectvolle sfeer. Dat heb ik als ontzettend plezierig ervaren. Ik vond de werksfeer, de ambiance en het respect waarmee met elkaar wordt omgegaan, prachtig. Ik hoop dat het zo blijft. Er komen meer partijen en het wordt daardoor misschien ook pittiger, maar houd die respectvolle sfeer vast. Dat zou ik heel fijn vinden.

Ik vind het jammer dat ik weg ga en dat die omhoog lopende lijn stopt. Ik heb last van mijn oren. Ik sta voor de klas, voor havo 4, die lawaai maakt. Als ik de spanning en de drukte van een vergadering heb gehad, kan ik niet meer voor de klas staan. Ik hoor de leerlingen dan niet meer; ik zie ze ook bijna niet meer, met al mijn brillen! Dat maakt het wel heel moeilijk. Daarom moet ik stoppen, want ik moet mijn laatste jaren in mijn werk goed afsluiten.

Ik heb nog een paar kleine bedankjes. Hans en Minke, bedankt! Ferry heb ik al genoemd; Ferry, bedankt! Dat "mwaah!" van Ferry klopt inderdaad. Ik hoor het nog bij de discussie over de garantstelling voor de voetbalclub: "mwaah!", en het was gedaan! Ik heb dus een prachtige omgeving gehad. Ik bedank ook het college, want ik heb ook veel aan het college gehad. Ik bedank alle raadsleden voor de samenwerking. Bedankt en veel succes!

(Applaus)

De heer **Oosterhuis** (VVD): Voorzitter. Ik ga voldoen aan de verwachtingen die u hebt uitgesproken. Ik heb een verhaal voorbereid en dat is perfectionistisch, gedegen en wellicht langdradig. Ik ga dat verhaal voordragen.

De **voorzitter**: Dat is helemaal niet erg, mijnheer Oosterhuis!

De heer **Oosterhuis** (VVD): Dat dacht ik al. Het is ook nog niet 23.00 uur. We hebben dus nog even de tijd.

Daar sta ik dan. Na ruim vijf jaar in de raad te hebben gezeten, is dit mijn laatste raadsvergadering. Ik had, zoals al is gezegd, graag vier jaar door willen gaan, maar dat is mij niet gegeven. Het is in het politieke bedrijf bijna een wetmatigheid dat je nooit precies weet waar je horizon ligt om te gaan of door te gaan in de politiek, maar ik kijk terug op een mooie periode in de raad. Er is veel tot stand gebracht. Ik zal de wapenfeiten niet noemen, want die zijn al door diverse sprekers genoemd, maar ik heb het een eer gevonden om aan het raadswerk mijn bijdrage te mogen leveren. Zoals de voorzitter al heeft gezegd, ben ik actief geweest in de Rekenkamercommissie, als voorzitter van commissies en als plaatsvervangend voorzitter van het raadssprek uur, waarover ik overigens nog kom te spreken.

Vanuit de rol van voorzitter leer je je collega-raadsleden op een andere manier kennen. Ik denk overigens in het algemeen dat het beter leren kennen van elkaar heeft geleid tot een betere sfeer en een betere omgang met elkaar in de raad en in de commissies. Ook dat is vanavond al aan de orde geweest. De afgelopen twee jaar zag je, vooral in de commissies, de dialoog meer op gang komen. Een goede dialoog en discussie met elkaar zie ik als basis voor een goede en zorgvuldige besluitvorming. Je vormt als raad immers met z'n allen het gemeentebestuur, uiteraard wel geleid door je politieke doelstelling.

Na de verkiezingen van vorige week ziet de raad er vanaf morgen iets anders uit. De zetels zijn gelijkmatiger over de partijen verdeeld en er doet een nieuwe partij mee, de SP; D66 deed al mee. De nieuwe raadsleden zijn allemaal bekend met het raadswerk, omdat zij – met uitzondering van het raadslid van de SP – actief zijn geweest in de commissies. Dat betekent dat de raad snel ingewerkt kan zijn en met frisse zin aan de slag gaat. Ik heb daar vertrouwen in en ik zal de verrichtingen van de raad blijven volgen. Gelet op de samenstelling van de nieuwe raad, hoop en verwacht ik dat er een coalitie gaat komen met onder andere de VVD, die het ingezette beleid kan voortzetten. Er is al een verkenners benoemd; die is vanavond aanwezig en gaat aan de slag. Ik heb begrepen dat we volgende week al iets kunnen horen over wat er gaat gebeuren.

Bij het volgen van de raadswerkzaamheden zal ik vooral geïnteresseerd zijn in vier punten, die ik de nieuwe raad graag als aandachtspunten wil meegeven. Misschien zijn daar ook een aantal pikante onderwerpen bij. Allereerst een algemene opmerking: zie de maatschappelijke en bestuurlijke veranderingen niet als een bedreiging maar als een kans om Voorschoten een

sterke positie te geven ten voordele van het dorp en alle Voorschotenaren. Profiteer van de vooruitgang en waak voor behoudzucht.

Nieuwe ontwikkelingen komen vooral van buiten Voorschoten. Besteed daarom als raadslid tijd en aandacht aan de regionale ontwikkelingen, zoals de Metropoolregio, de ontwikkelingen binnen Holland Rijnland, waar wordt vastgesteld hoe het verder moet, de ontwikkelingen binnen de Leidse regio op het punt van wonen, ruimtelijke ordening en economie en de ontwikkelingen binnen de Haagse regio op het punt van jeugdzorg, werk en inkomen. Probeer zoveel mogelijk aanwezig te zijn bij bijeenkomsten van deze regiobesturen, gremia en de gemeenschappelijke regeling waarvan Voorschoten deel uitmaakt. Ik heb, zoals al is gememoreerd, geprobeerd om daar zo vaak mogelijk heen te gaan. Ik heb daar helaas weinig raadsleden van Voorschoten gezien. Er moet gezegd worden dat enkele raadsleden steeds trouw kwamen, maar qua kwantiteit vond ik dat te weinig. Die vertegenwoordiging zou beter moeten zijn, omdat de ontwikkelingen in de regio absoluut van belang zijn voor Voorschoten. Ik begrijp echter ook wel dat de tijd ofwel het gebrek aan tijd een remmende factor kan zijn. Vooral voor activiteiten overdag is het vaak moeilijk om je vrij te maken.

Het derde punt: versterk en intensiveer de samenwerking met Wassenaar en Leidschendam-Voorburg. De komst van de 3D decentralisaties naar de gemeente heeft laten zien dat wij in verband met de ingrijpende veranderingen op het terrein van jeugdzorg, welzijn en gezondheidszorg wel moeten samenwerken. Dat willen wij ook van harte, wat mijn fractie betreft. De 3D's zijn de belangrijkste en de ingrijpendste dossiers voor de komende jaren. Ik heb daarover geschreven in het afscheidsboekje. Die samenwerking – ik denk daarbij ook aan de Werkorganisatie Duivenvoorde – heeft laten zien dat de aanpak ondanks, vooral in het begin, weerzin en scepsis, succesvol is en zal blijven. Die ontwikkelingen met betrekking tot samenwerking zullen zich doorzetten. Ik hoop dat het over enkele jaren mogelijk zal zijn om, indien ik dat wil en indien ook andere mensen dat willen, te stemmen op een raadskandidaat die in Wassenaar of in Leidschendam-Voorburg woont.

Ook nog een opmerking over het functioneren van de raad zelf. We hebben de mond zeer terecht vol van de participatiemaatschappij, maar ook burgerparticipatie als vorm van maatschappelijk betrokken zijn moet aandacht hebben en houden in de raad. Dat is mijn mening. Ik ben, zoals bekend, voorstander van een raadssprekkuur. Ik hoop dat het spreekuur op een verbeterde wijze in stand blijft. De nieuwe raad heeft de kans om het raadssprekuur als vorm van burgerparticipatie een goede invulling te geven.

Tot slot bedank ik de raadsvoorzitter voor zijn mooie woorden. Ik zal ze niet herhalen; ik heb ze aan het begin van mijn betoog al even genoemd. Ik beschouw die woorden als positief, vooral het woord "perfectionistisch". Ik wil ook enkele woorden zeggen tegen de raadsvoorzitter zelf; dat is vanavond nog niet gebeurd. Als raadsvoorzitter was en blijft u de constante factor in de raad. Met voortvarendheid bij de behandeling van de agendapunten wist u het laatste punt, de sluiting, meestal rond 23.00 uur te halen. Dat gebeurde soms met

enig ongeduld – dat is een goed bestuurder eigen – want u had het liefst dat alle punten hamerstukken waren geweest. Het comprimeren en decimeren van een tiental amendementen tot één amendement, waarbij de raadsleden de weg allang kwijt waren, is ook zo'n kunstje van een ervaren bestuurder; dat is enkele keren gebeurd. Humor is absoluut onmisbaar in de raad. Daar bent u vanavond ook mee begonnen. Je wist van tevoren niet welk raadslid op de korrel zou worden genomen, maar dat ging met humor gepaard. Daar bewaar ik goede herinneringen aan. Ik dank u ook voor het cadeau. Het is inderdaad een vaas geworden. Die komt goed van pas, want wij houden thuis van bloemen.

Ik dank ook Nanning Mol, mijn fractievoorzitter, voor zijn mooie woorden. Wij hebben in de fractie inderdaad veel discussie gehad, ook over Gemeenschap en Gesellschaft en over de beginselen en uitgangspunten van het liberalisme. Zoals bekend vind ik die erg interessant en bestudeer ik de wortels daarvan. Wat Gemeenschap en Gesellschaft betreft, verwijs ik naar de bekende socioloog Max Weber. Als u die niet kent, kom dan bij mij langs.

Tot slot een woord van dank aan Jan–Paul Middelburg, die mij complimenteerde voor mijn langdurige aanwezigheid tijdens de borrels. Ik heb dat altijd reuze gezellig gevonden. Ik kan mij herinneren dat wij een keer door de bodes de deur uit zijn gezet en ook een keer door de burgemeester. Toen was het inderdaad erg laat, maar ik heb daar ook goede herinneringen aan en ik vond dat leuk. Ik vond het ook bijzonder leuk om met Jan–Paul gesproken te hebben en contact te hebben gehad.

Ik wil de griffiers bedanken voor hun professionele bijstand, hun op goede dienstverlening gerichte instelling en de zinvolle adviezen die bij de stukken werden gevoegd. Vooral de laatste tijd was dat een goede gang van zaken. Ook de individuele adviezen aan raadsleden waren goed en zinnig.

Tot slot een woord van dank aan alle raadsleden en alle commissieleden, het college en de ambtenaren voor de samenwerking in de afgelopen vijf jaar – nog iets langer – en voor de prettige contacten. Ik feliciteer de raadsleden, ook de nieuwe raadsleden, alvast met hun benoeming of herbenoeming, morgen in de raadsvergadering. Het ga u allen goed!

(Applaus)

De **voorzitter**: Dank u zeer; ook zo keurig binnen de tijd!

De heer **Koster** (GroenLinks): Voorzitter. Monique zei het al: "Panta rhei kai ouden menei". En toch: terugkijkend is er een hoop veranderd én is alles hetzelfde gebleven. Zo komt dat ook weer terug.

Ik wil de nieuwe raad een paar dingen meegeven, te beginnen met nog een citaat, dit keer van William Schwenck Gilbert, uit een van de Savoy–opera's, Iolanthe: "The House of Lords throughout the war did nothing in particular and did it very well". Ik vind dat geen passende

stijl. Als bestuurder moet je betrokken zijn, moet je niet bang zijn voor politieke drukte en moet je gewoon doen wat je moet doen. Daarbij hoort ook dat je controleert wat er gedaan is en dat je toezicht houdt op wat het college heeft uitgevoerd. Het is vandaag al eerder gezegd: die controlerende rol is de laatste periode een tikkeltje onderbelicht geweest. Er zijn goede ontwikkelingen geweest op het punt van de kaderstellende rol, maar de controlerende rol is wat in de verdrukking geraakt. Ik denk dat het goed is, ook met de komst van de decentralisaties, om daar veel werk van te maken, zodat je weet wat er gebeurt en kunt zeggen wanneer het, volgens jou, niet goed gaat.

Ik wil ook nog iemand anders die afscheid neemt, in het bijzonder bedanken, namelijk René Smittenaar. Ik had een meervoudige longembolie gehad en toen ik hier terugkwam, kreeg ik een heel warm welkom van hem in de commissie. René, hartelijk bedankt! Ook alle andere raadsleden hartelijk bedankt! Monique en Fer, heel veel succes in de komende periode. Jullie zijn nog niet van mij af.

(Applaus)

De heer **Spendel** (PvdA): Voorzitter, raad. Dank voor de mooie woorden die aan mij zijn gericht. Ik ga die woorden niet amenderen. Ik kom dus niet met een amendement. Ook bedankt voor de overweldigende cadeaus, zowel van mijn fractie als van de voorzitter namens de raad.

Vandaag vindt het afscheid nemen van de oude raad plaats. Morgen wordt de nieuwe raad geïnstalleerd. Ik wens de nieuwe raad uiteraard veel wijsheid, sterkte en daadkracht toe, want er komt veel op ons af, vooral op het sociale domein. Mijn zetel wordt morgen helaas niet ingenomen door een partijgenoot. Dat doet pijn. We werden door de kiezers afgerekend op het landelijke beleid. Dat voelt onrechtvaardig, maar het is de realiteit en we moeten daar niet lang over treuren. We moeten zeker leren van wat er is gebeurd. Jan-Paul zal morgen in zijn eentje de kar van de PvdA gaan trekken, maar dat zal hij niet alleen doen. Hij krijgt daarbij de steun van burgerraadsleden van de fractie van de PvdA. Dat zijn heel goede burgerraadsleden en fractiegenoten. Hij gaat dat dus redden. Als je Kuifje leest – dat is mijn literatuur – weet je dat je, als je eenmaal onderaan de berg staat, alleen naar boven kunt. Als je bovenaan staat, kun je alleen nog naar beneden. Dat is de wijsheid van Kuifje. De PvdA zal de komende jaren van zich laten horen.

Ik dank de raad, de wethouders, de burgemeester, de burgerraadsleden, de griffie en de ambtenaren. Misschien ben ik er nog een paar vergeten, maar ik bedank iedereen die bij de raad werkt of ermee te maken heeft, voor de samenwerking. Ik heb mij hier als raads- of commissielid altijd gesteund gevoeld. In deze zaal en in dit huis mocht ik in uw gezelschap werken aan een goede zaak, het belang van Voorschoten. We hebben samen gestreden tegen de RijnlandRoute – zelfs GroenLinks deed mee – en daarna voor een goede inpassing, zodat we de weg niet zouden ruiken, zien en horen. Met een geboorde tunnel kunnen we leven. Er is goed gepolderd, kan ik nu achteraf zeggen.

Speciale dank voor mijn fractiegenoten: Jan–Paul Middelberg, Henk Overbosch, Teun Mandema en Matthijs Jager. Met jullie steun en inbreng was het optimaal werken. We wisten ons als fractie goed te positioneren. We deden ertoe. Er werd naar ons geluisterd en we hebben beleid kunnen bijsturen. Natuurlijk ook dank voor de partijen die dat ons mogelijk maakten en voor de burgemeester en de wethouders, het college, want ook een minderheidspartij in de oppositie moet goed worden ingezet voor het algemeen belang van Voorschoten, dus voor een goed bestuur.

Ik dank ook mijn vrouw Berna, die mij de afgelopen jaren de ruimte gaf om actief te zijn in de raad, in de partij. Ik heb daar vele dagen, nachten en uren voor gebruikt. Dank Berna, voor het feit dat je mij die ruimte gaf.

Ik kijk met veel positieve gevoelens terug op mijn werk in dit huis. Ik vond het een eer om mij als volksvertegenwoordiger in te kunnen zetten voor de publieke zaak. Het was hier "truly gezellig". Tot slot bedank ik de stemmers en bewoners van Voorschoten voor het in mij gestelde vertrouwen.

Voorzitter, raad. Dit waren hier mijn laatste woorden.

(Applaus)

De **voorzitter**: Het woord is aan de heer Scholten. We hebben André van Duin en Kuifje gehad. Ik ben benieuwd hoe die stijgende lijn zich gaat doorzetten.

De heer **Scholten** (CDA): Voorzitter. Ik weet nog goed dat ik tien jaar geleden het eerder gememoreerde fractiehok binnenstapte en daar louter verbijsterde blikken aantrof van de toenmalige CDA–fractie: "Een zelfmelder! Hoe kan het nou zijn dat iemand zich vrijwillig aanmeldt om actief te worden in de gemeentepolitiek?" Nou ja, dat leek mij wel leuk. Ik was hier net komen wonen met vrouw en kinderen en ik dacht dat dat een goede manier was om meer mensen te leren kennen en om een steentje bij te dragen aan het prachtige dorp dat Voorschoten is. Bovendien had ik geen zin om elke avond op de bank te zitten. Ik kan nu constateren dat het een beetje uit de hand is gelopen en dat ik tien jaar later echt terugverlang naar die zelfde bank en met mij mijn vrouw en kinderen, die daar de afgelopen tien jaar onder hebben geleden. Er zijn verschillende varianten van de vraag "Moet je nog weg vanavond": "Moet je nu alweer weg vanavond?", "Moet je morgen ook weg?" en de verbaasde opmerking "Ben je thuis vanavond?"

Het is een mooie tijd geweest met verschillende hoogte– en dieptepunten. Een hoogtepunt waren de verkiezingen in 2006, waarbij het CDA de grootste partij van Voorschoten werd. Een dieptepunt was de halvering in 2010. De cirkel is nu rond, omdat we vorige week hebben gewonnen. Esmée, hartstikke goed gedaan!

Die tijd kon worden verdeeld in twee periodes: een periode als collegepartij en een periode als oppositiepartij. Als collegepartij krijg je meer gedaan, maar als oppositie moet je scherper opletten en goed je eigen profiel neerzetten. Dat was eigenlijk ook heel leuk. Ik ben er trots op dat de CDA-fractie de afgelopen jaren vanuit de inhoud oppositie heeft gevoerd en niet tegen alles bij voorbaat nee heeft geroepen, maar zelf ook heeft nagedacht en alternatieven heeft aangedragen. In een aantal gevallen werden die alternatieven zelfs aanvaard.

Een ander hoogtepunt was mijn optreden bij Paul de Leeuw en in SBS Shownieuws. Hoewel, hoogtepunt? Als Paul de Leeuw live op televisie zegt dat ze niemand anders hadden kunnen krijgen, kom je weer met beide beentjes op de grond.

Een ander heel belangrijk hoogtepunt is dat het mij is gelukt is om een Marnix Gijsenstraat in Voorschoten te krijgen, in Park Allemansgeest. Toen de wijk was gebouwd en toen bleek dat er een gat was in de procedures omdat niet het college de straatnamen zou bedenken maar de commissie van de raad dat moest doen, heb ik snel mijn vinger opgestoken. Ik ben blij dat deze allang vergeten Vlaamse schrijver, die ik zeer bewonder, nu een eigen straat heeft gekregen. Rara, hoe zou dat komen?

Ik wil iedereen bedanken voor de prettige samenwerking, want het is vooral dankzij de mensen dat ik hier een mooie tijd heb gehad. Ik had nooit kunnen bevroeden dat ik in zo'n bijzonder gezelschap terecht zou komen. Zeg nou zelf: waar maak je mee dat je maar één handdruk verwijderd bent van Elvis Presley en Claudia Schiffer. Echt waar!

Ik wil een paar mensen in het bijzonder bedanken en via hen de hele gemeenteraad. Ik begin met Monique. Ik heb heel veel bewondering voor de vasthoudendheid waarmee jij je principes uitdraagt. Dat dat niet altijd effectief is, is iets waarover ik mij als CDA'er altijd enorm heb verbaasd. Een enorme stroom moties en amendementen die allemaal werden verworpen. Ik heb vaak gedacht: als je maar een paar zinnen had gewijzigd, waren ze allemaal aangenomen. Maar goed, dat past niet bij je en dat is ook mooi. Als ik in de rest van mijn leven het woord "weidevogel" hoor, moet ik aan jou denken. Maar wat mij betreft ben jij zelf eigenlijk ook een beschermde diersoort. Hulde!

Nanning, "hard op de inhoud en zacht op de persoon" is een van jouw bekende uitspraken. Vooral door dat laatste hebben we uitstekend samengewerkt. Als ik de gemeentegids van vier jaar geleden vergelijk met die van nu, zie ik een transformatie van een kostschooluiterlijk naar een wilde piratenlook. Je hebt persoonlijk kennelijk een enorme ontwikkeling doorgemaakt. Dat heeft electoraal weinig opgeleverd, maar we hebben heel plezierig samengewerkt. Dank je wel!

Bianca, ze noemen jou "de koelkast", maar daar heb ik weinig van gemerkt. Vooral in het laatste jaar hebben we uitstekend samen kunnen werken op basis van gemeenschappelijke doelen. Dank je daarvoor. En die facelift was wat mij betreft echt niet nodig geweest!

Jan-Paul, we hebben ontzettend prettig samengewerkt. We hebben een ontzettend leuke tijd gehad. Ik kan mij al die avonden met Bruno en Peter de Jong herinneren die in Het Wapen van Voorschoten eindigden. Dat waren zeer vermoeiende tijden. Voor mijn nachtrust was het dus heel belangrijk dat zowel Bruno als Peter uit deze raad verdween. Ik vind dat jij de beste debater van ons allemaal bent. Ook dat heeft electoraal helaas weinig opgeleverd. Wat ik vooral erg grappig aan jou vind, is jouw mimiek: tevreden achterover leunen als je een punt hebt gemaakt. Dat is zeker wel herkenbaar?

Marco, jij hebt in een maand met een eigen fractie meer gezegd dan in de twee jaar daarvoor in de ONS-fractie. Ga zo door, zou ik zeggen.

Ik wil de griffie heel hartelijk bedanken voor alle ondersteuning, vooral Hans en Minke. Dankzij jullie kunnen wij ons werk doen.

Jeroen, burgemeester, zoals bekend is het CDA voorstander van een gekozen burgemeester. Ik heb het voorrecht om in de werkgroep te zitten die dat rapport mag gaan schrijven. Ik zal mijn inspiratie kunnen halen uit jouw optreden, want een gekozen burgemeester heeft een eigen inhoudelijke agenda. In die zin ben jij je tijd ver vooruit, maar het is de vraag of dat past in het huidige systeem.

Tot slot wil ik vooral de mensen bedanken met wie ik de afgelopen tien jaar opgesloten heb gezeten in het eerder genoemde fractiehok, folders heb uitgedeeld en bezig ben geweest met de belangen van ons mooie dorp. Esmée, René, Helga en Mark en alle anderen daarvoor, bedankt voor de samenwerking en het ga jullie goed.

(Applaus)

De heer **Smittenaar** (VVD): Voorzitter, raad en alle aanwezigen op en naast de tribune. U hebt al gehoord dat ik enige tijd raadslid ben geweest in Voorschoten. Ik heb inmiddels drie burgemeesters meegemaakt: burgemeester Cannegieter, Wilma Verver en Jeroen Staatsen. Dat zijn verschillende persoonlijkheden. Ik heb mijnheer Cannegieter heel actief gezien, eigenlijk op het laatste moment, toen Voorschoten dreigde gefuseerd te worden. Daarvoor had ik hem nog nooit zo actief gezien. Daarna kwam Wilma Verver, een heel struise dame. Zij is bekend van de berichten; daar zal ik verder niet op ingaan. Met u hebben we een prima burgemeester in Voorschoten.

Ik mis weleens een volle tribune, die er vanavond wel is. Ik heb dat in al die jaren een aantal malen meegemaakt. In het begin gebeurde dat met oud-Indië-gangers die een monument wilden in het dorp, niet bij de kerk, maar op het monument. De hele tribune zat vol met uniformen. Daarna gebeurde het een keer toen woonwagenkampen in Voorschoten op de agenda stonden. De mensen zelf waren daarbij betrokken, met spandoeken. Er was toen een wat onplezierige sfeer, want achter je stoel waren ze met spandoeken bezig en je voelde je

niet helemaal prettig. De derde keer die ik wil noemen, betrof de aanlijnplicht voor honden. Ook toen waren mensen heel fanatiek. Eigenlijk moeten we dat veel vaker hebben in de raad, want ik vind dat wij een nauwer contact moeten hebben met de burgers. Hopelijk gaat de nieuwe raad daarvoor.

Positief in de ontwikkeling van de raad is dat de griffie samen met de burgemeester bezig is met een andere vorm van politiek. Ik vind persoonlijk dat men nog te veel partijpolitiek bedrijft in de commissie en in de raad. Als een APV op de agenda staat, hoeven er niet allerlei partijargumenten in het verhaal te worden gebezigd. Er kan soms zakelijk en puur gericht op het onderwerp worden gesproken. Ik hoop dat die ontwikkeling verdergaat. Ik heb daar in het boekje dat straks wordt uitgedeeld, het een en ander over aangegeven. Hopelijk gaat die ontwikkeling door.

Ik vind het jammer dat ik niet verder kan gaan. Ik had graag nog vier jaar verder willen gaan. Ik vind het spijtig dat ik het vertrouwen van alle mensen die op mij hebben gestemd, niet kan waarmaken. Ik zal hopelijk nog wel bij de politiek betrokken blijven.

Mijn fractie voelde de laatste jaren als een warm bad. Het was heel plezierig. Mijn fractie ging al een beetje de kant op van de door de heer Mol, door Nanning, al genoemde zakelijkheid. Voorheen duurden de raadsvergaderingen tot in de kleine uurtjes, maar de afgelopen jaren werd er een stuk zinniger vergaderd. Dat vind ik prima. Enkele andere mensen vinden dat minder. Dat zij zo. Hopelijk gaat het zo verder.

Ik dank iedereen in de raad voor de plezierige samenwerking. Ik heb het altijd heel fijn gevonden dat, wat er in de commissie ook werd gezegd – dat ging soms keihard tegen elkaar in – alles over was en het gezellig was wanneer je na afloop samen een biertje of een wijntje dronk. Ook bij de raadsuitjes, overal naartoe, was er een heel plezierige sfeer. Het leek wel familie van elkaar! Hopelijk blijft het op die manier verdergaan. Ik dank u allen.

(Applaus)

De **voorzitter**: Ferry, jij mag de rij afsluiten. Ik denk dat velen van ons snakken naar een drankje, maar voel je vrij en houd je niet in!

De heer **Rondagh** (ONS Voorschoten): Geachte aanwezigen. In de eerste plaats wil ik mijn erkentelijkheid uitspreken jegens de koning voor de onderscheiding die ik heb mogen ontvangen. Mijn dankbaarheid gaat uit naar u, burgemeester, omdat u dit hebt georganiseerd.

Speciale voldoening geeft het mij dat ik nu mijn jongste broer Peter, die daar nu staat te fotograferen, heb ingehaald.

Ik ga even terug in de tijd. In de zestiger en zeventiger jaren werd ik een groot bewonderaar van dr. Joop den Uyl. Zijn pleidooi om te komen tot spreiding van kennis, macht en inkomen, vond ik intrigerend. Vooral de spreiding van kennis sprak mij aan; ik kom daar nog op terug.

Even een anekdote. Toen ik begin 1970 terugkeerde als derde ambassadesecretaris in Canberra, in Australië, heb ik mij dezelfde week gemeld bij de ledenvergadering van de PvdA in Voorschoten. Wie schetst mijn verbazing toen mij in die eerste vergadering gevraagd werd of ik voorzitter van de afdeling wilde worden? Het was helemaal een verrassing dat mijn directeur Buitenlandse Zaken, mr. Frans Italianer, fractievoorzitter was van de PvdA in Voorschoten. Dat was heel grappig.

Toen begon een lange periode als voorzitter van de afdeling: van 1970 tot 1980 en van 2000 tot 2002. Van 1980 tot ongeveer 2000 was ik betrokken bij het grootschalige marktexperiment met tweeweg-TV-kabels in Zuid-Limburg, een soort internet avant la lettre, toentertijd het grootste ter wereld. De Nederlandse overheid had daar 60 miljoen gulden voor over. Ik had het gevoel het ideaal van Den Uyl naderbij te hebben gebracht. In 2002 trad ik toe tot de gemeenteraad. Ook in die tijd was het moeilijk om raadsleden te vinden. Uiteindelijk vond ik Bruno van Dunné, Jan-Paul Middelburg en Jan Spendel, inmiddels tot grote hoogten gestegen. Het is echter jammer dat de PvdA nog maar één zetel heeft overgehouden. Jan-Paul Middelburg en Jan Spendel hebben dat zeker niet verdiend.

Het is lastig om na twaalf jaar te beschrijven wat je invloed in de raad is geweest. In de eerste plaats moet je je voegen in de fractiediscipline. Verder moet je als coalitie of als gehele gemeenteraad resultaten zien te bereiken. Toch zijn er enkele initiatieven te noemen. Ik heb mij, zoals al is gemeld, ingezet voor het Huis van Voorschoten, eerst door ervoor te zorgen dat het onderwerp in het verkiezingsprogramma van de PvdA kwam en daarna in het coalitieprogramma van 2006. De effectieve tegencampagne van de VVD – de "Stopera aan de Vliet" van Helma Neppérus – leidde in 2009 tot mijn clash met de PvdA-fractie, toen het voorstel werd afgewezen. Ik heb mij toen stante pede aangesloten bij D66/ONS in oprichting. De fractie van D66 had mij indertijd wel gesteund. Bijzonder verheugd was ik toen de burgemeester in zijn nieuwjaarsspeech een pleidooi hield voor het vestigen van een Cultuurhuis.

Een tweede initiatief was mijn pleidooi voor een garantstelling van € 375.000 voor de noodlijdende voetbalclub Voorschoten '97; Fred heeft dat al gememoreerd. Een derde initiatief was de vorming van een werkgroep Begrotingsherziening in 2012, de latere projectgroep Planning en Control. Het rapport van de Rekenkamer Voorschoten/Oegstgeest/Wassenaar is een vruchtbare bodem voor verdere gesprekken. Ook de Rekenkamer gaat uit van het belang van het eigen vermogen, zoals ik in mijn startnotitie had geschreven.

Mag ik hier twee kleinere initiatieven aan toevoegen? Ten eerste het instellen van een lijst van toezeggingen en ten tweede het opnemen van een verslag van de raadsbesluiten in

Groot Voorschoten. Dat laatste moest helaas stoppen na het inkrimpen van de gemeentelijke pagina's.

Ik zie af van het geven van adviezen aan de nieuwe raad. Dat zou te makkelijk kunnen leiden tot kritiek. De nieuwe raad moet zijn eigen weg weten te vinden. Ik zie daar met belangstelling naar uit.

Ik bedank de fractievoorzitter en alle fractieleden van ONS. Ik bedank alle raadsleden vanaf 2000 voor de samenwerking. Ik bedank de colleges sinds 2000 en ik bedank de griffie voor de ondersteuning en inzet. Speciale dank voor de burgemeester voor zijn niet aflatende en ook persoonlijke interesse.

Ik vertrek met een gevoel van weemoed, maar het was de moeite waard.

(Applaus)

De **voorzitter**: Dat brengt ons bij het einde van deze vergadering. Het is iets later geworden dan 21.45 uur. Dit was de laatste vergadering van deze raadsperiode. Ik spreek ook namens de inwoners van deze gemeente dank uit aan u allen. Het waren volgens mij goede en intensieve jaren. Daar hebben we met elkaar over gesproken. We hebben het gehad over de positieve sfeer. Die was ook vanavond heel positief. De heer Rondagh heeft bijvoorbeeld positieve opmerkingen gemaakt in de richting van de PvdA. Dat dat kan, tekent de kwaliteit, de klasse en het respect in deze raad. Ik vind het de moeite waard om dat te vermelden. Ik hoop ook echt dat wij die lijn vasthouden. Dank u allen zeer!

(Applaus)

5. Sluiting

De **voorzitter** sluit om 23.05 uur de vergadering.

Vastgesteld in de openbare vergadering van de raad der gemeente Voorschoten, gehouden op 8 mei 2014.

De griffier,

De voorzitter,